

Fáilte!

Oide

Logáil Isteach: 9:15am

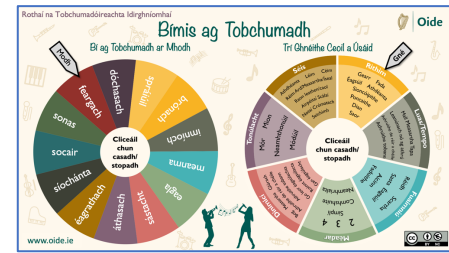
Sula dtosaímid an lá, b'fhéidir gur mhaith leat na rudaí seo a leanas a bheith in aice láimhe...

CEOL
Nádúr Comhtháite Fhoghlaim an Cheoil

Leabhrán Foghlama Gairmiúla
2023-2024

Sraith Ceolfhoirneach 3 i D mór
II. Air
J.S. Bach

Eine Kleine Nachtmusik
I. Allegro
W.A. Mozart

CRUTHAÍMIS
Ceol Oide 2023-2024

Tréimhsí Stairiúla Ceoil

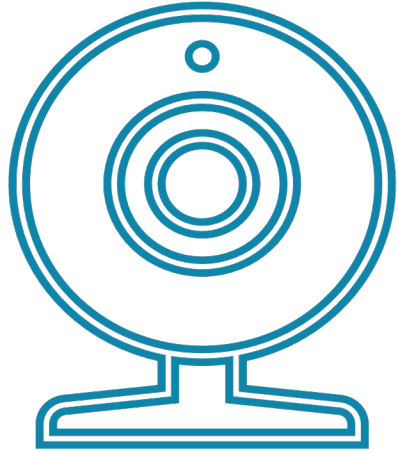
- Meánaoiseach** (Suas go 1450): Hildegard, Machaut, Dufay.
- Renaissance** (c.1450 – c.1600): Palestrina, Byrd, Monteverdi.
- Barócach** (c.1600 – c.1750): Vivaldi, Handel, Bach.
- Clasaiceach** (c.1750 – c.1810): Haydn, Mozart, Beethoven.
- Rómánsach** (c.1810 – c.1910): Berlioz, Tchaikovsky, Schumann.
- Comhaimseartha** (c.1910 ar aghaidh): Schoenberg, Stravinsky, Reich.

Cliceáil ar an nasc sa CHAT lena n-íoslódáil

Chun go n-éireoidh leis an imeacht seo do gach éinne inniu

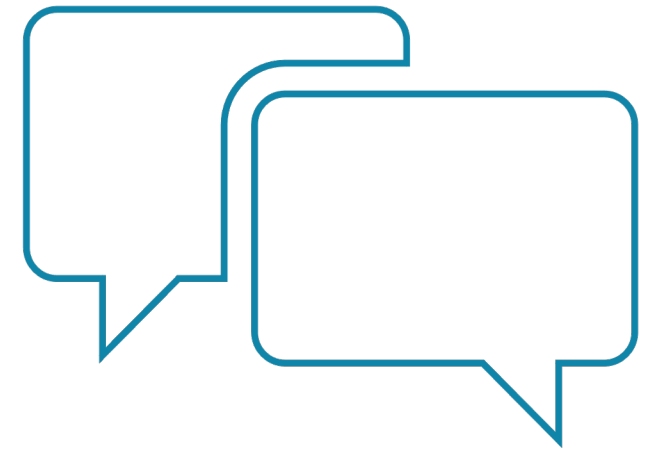
zoom

Nasc

Caint

Comhrá

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Seirbhís Tacaíochta nua de chuid na Roinne Oideachais
1 Meán Fómhair 2023

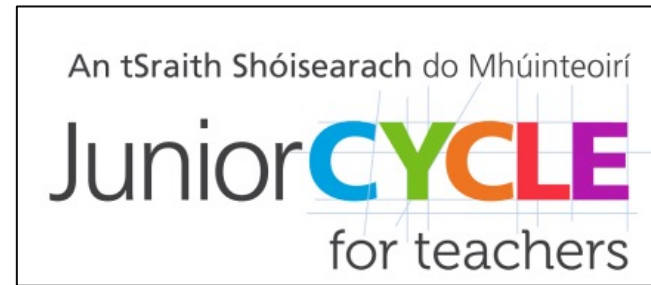
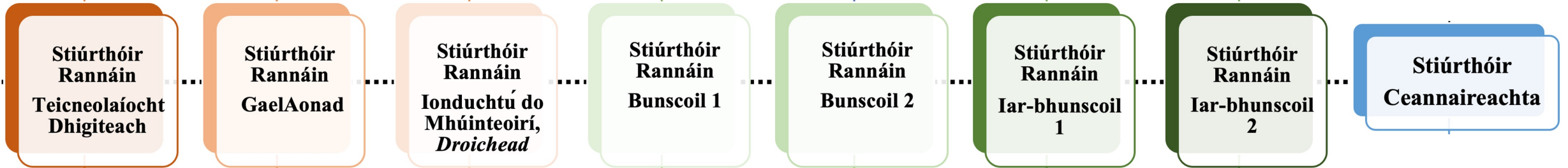
Seirbhís Tacaíochta Nua

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Oide

Teicneolaíocht Dhigiteach

Ionduchtú Droichead

Bunscoil

Iar-bhunscoil

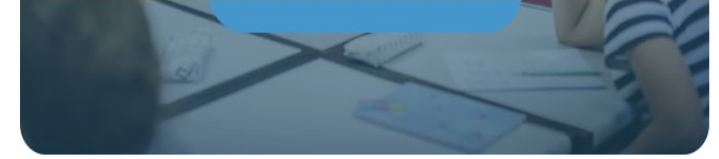
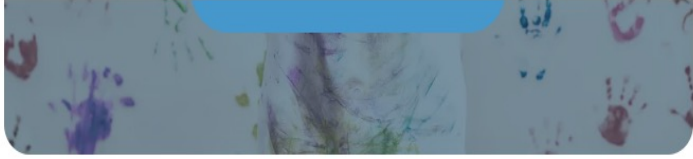
Oideachas trí mheán na Gaeilge

Ceannaireacht

Béarla

→ Iarratais/Cuir in áirithe

Ceol

Ag teacht go luath

Corpoideachas

Ag teacht go luath

An Pholaitíocht agus an tSochaí

Ag teacht go luath

Oide

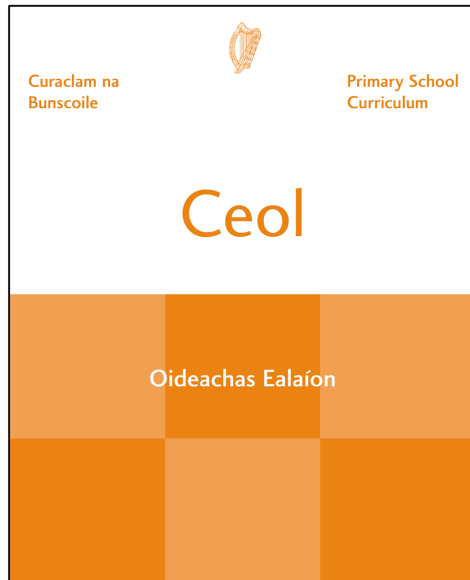
Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

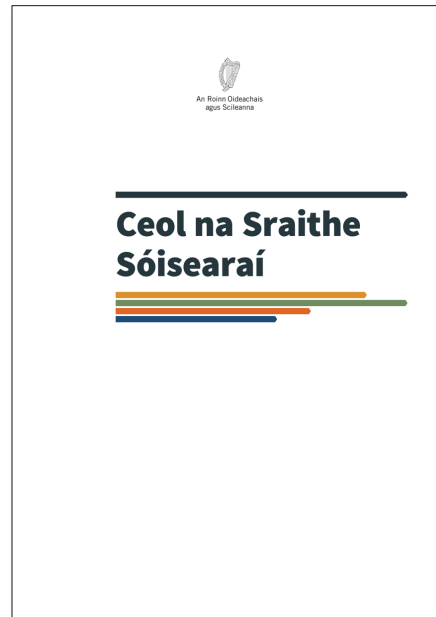
Nádúr Comhtháite Fhoghlaim an Cheoil

Eispéiris um Foghlaim Ghairmiúil
2023 –2024

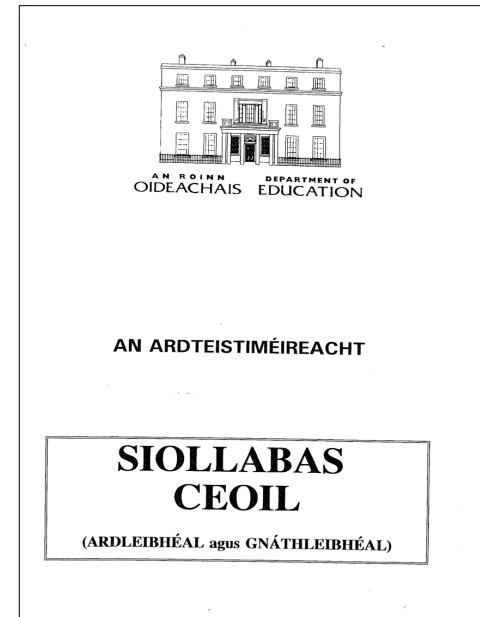
Príomhdhoiciméid

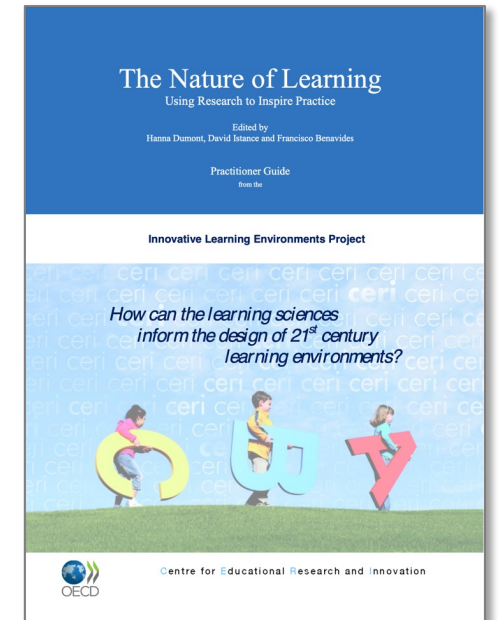
Ceol Bunscoile
Oideachas Ealaíon
1999

Sonraíocht Cheoil na
Sraithe Sóisearaí
2017

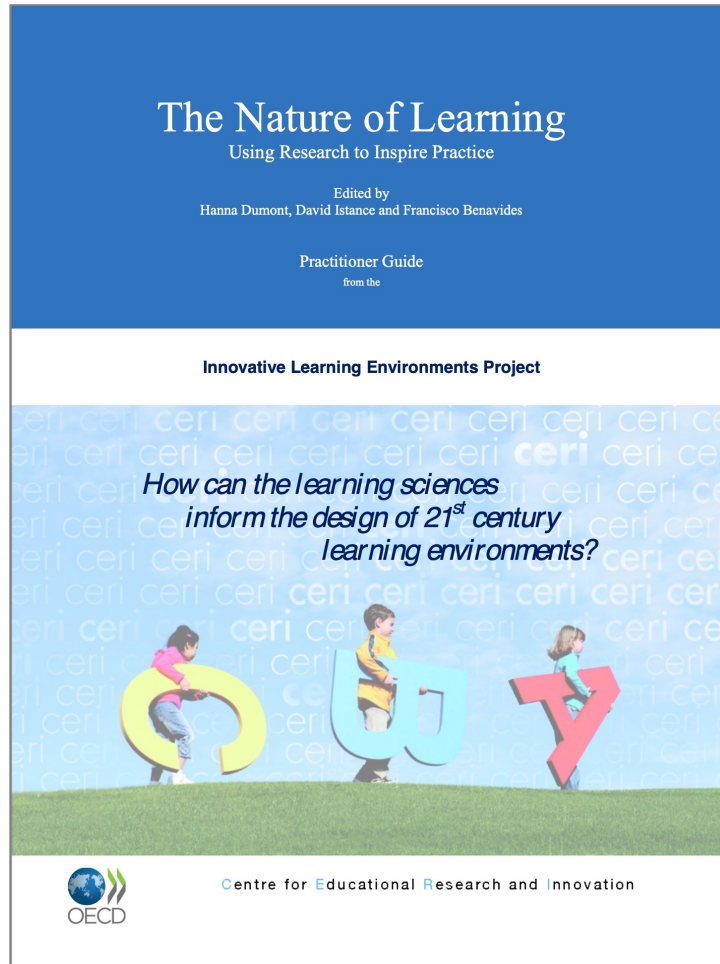

Siollabas Ceoil na
hArdteistiméireachta
1996

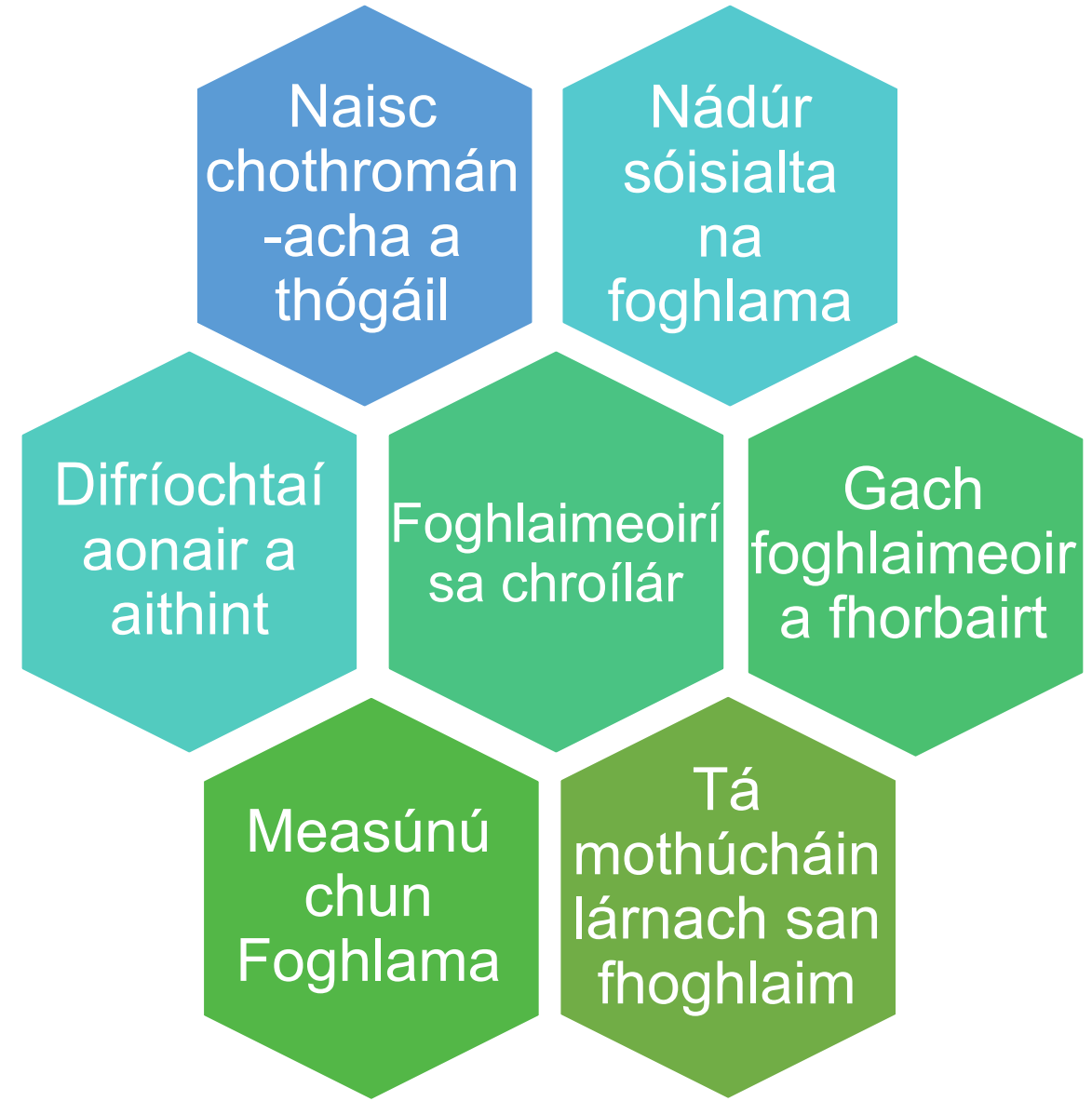

The Nature of Learning
Using Research to
Inspire Practice

Nádúr na Foghlama

...The Nature of Learning, Using Research to Inspire Practice, OECD, Igh.6-7

Ich.4

MUSIC
Professional Learning Booklet
2023-2024

Oide

Nádúr Comhtháite Fhoghlaim an Cheoil

Foramharc

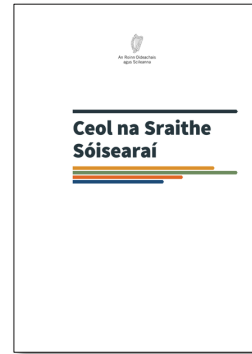
Forbairt coincheap

Coincheapa ceoil

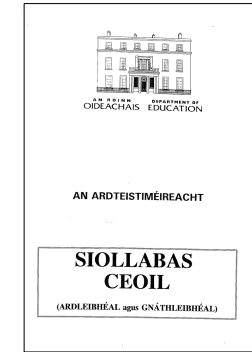
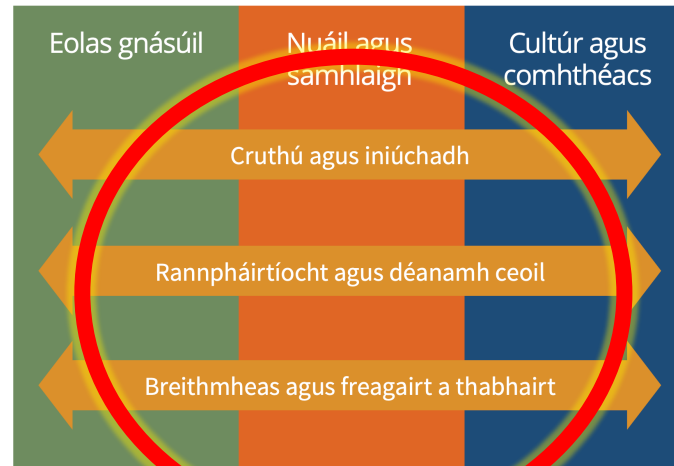
- Tuiscint do bhuille
- Tuiscint do ré
- Tuiscint do luas
- Tuiscint do thuinnairde
- Tuiscint do dhinimic
- Tuiscint do chomhdhéanamh
- Tuiscint do thondath
- Tuiscint d'uígeacht
- Tuiscint do stíl

Tá na coincheapa ceoil thuas bunaithe ar na gnéithe ceoil agus déanfar forbairt orthu de réir mar a chríochnófar obair ar na snáitheanna agus ar na snáithaonaid churaclaim a léirítear thíos.

Snáitheanna	Snáithaonaid
Éisteacht agus freagairt	Iniúchadh fuaimeanna Éisteacht le ceol agus freagairt dó
Léiriú	Amhránaíocht Lítearthacht Seinn uirlisí
Cumadóireacht	Tobchumadh agus cruthú Píosaf cumadóireachta a phlé agus a thaifeadadh

Fíor 3: Saintréith chomhtháite na snáitheanna agus na ngnéithe

1.4 Struchtúr

Tá na trí ghníomhaíocht riachtanacha seo a leanas mar chuid de shiollabas ceoil na hArdteistiméireachta:

- Ceolchasadh
- Cumadóireacht
- Éisteacht

Roghnaíodh an struchtúr seo chun:

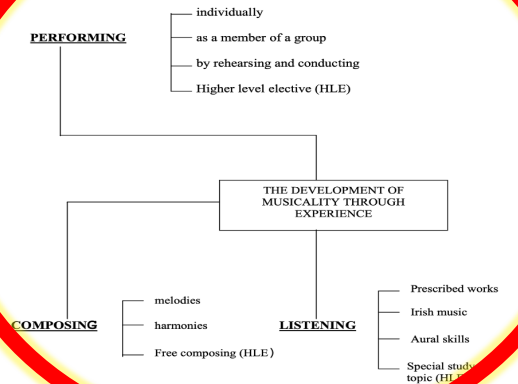
- béim a chur ar thábhacht foghlama gníomhaí in ionad foghlaim éighníomhach
- eispéireas atá cothrom go hiomlán a chur ar fáil, ina bhfuil béim leagtha ar chumas ceoil a chothú

Tá an struchtúr seo solúbtha freisin. Nuair atá tallann ar leith ag daltaí, tá siad in ann speisialtóireacht a dhéanamh faoin struchtúr seo agus is féidir leo suas go 50% dá gcuid oibre a dhéanamh ar an gceoil is fearr a oireann a dtallann.

1.9 Cont

The Syllabus content is laid out as follows:

THE THREE ESSENTIAL MUSICAL ACTIVITIES

Bunscoil

Sóisearach

Sinsearach

Ag foghlaim le chéile...

- cuirfimid lenár dtuiscint ar an gcaoi a bhfuil an t-eolas agus na scileanna a bhaineann le héisteacht, cumadóireacht agus taibhiú nasctha ar fud chontanam an oideachais cheoil ag leibhéal na bunscoile agus ag leibhéal na meánscoile
- fiosróimid straitéisí oideolaíocha chun cabhrú tuilleadh leis na scileanna éisteachta, cumadóireachta agus taibhithe sa seomra ceoil
- fiosróimid conas a chuireann nádúr comhtháite na héisteachta, na cumadóireachta agus an taibhléirithe le forbairt an cheoltóra iomláin

Oideachas an Cheoil

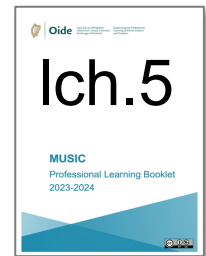

Oide

*‘Modh ealaíne é ceol atá
préamhaithe go domhain i
nádúr an duine.
Tugann sé deiseanna
fadsaoil do chothú
samhlaíochta, íogaireachta,
cruthaitheachta,
fiontraíochta agus taitnimh’*

*‘Cuireann ceol le forbairt
nafeasachta agus na
tuisceana ealaíonta,
féinléiriú, féinmhuinín,
samhlaíocht agus
íogaireacht ilchultúrtha,
agus dá bhrí sin, le forbairt
an duine ina iomláine’*

*‘Tá meas ar an gceol
mar ghné ealaíne
shoch-chultúrtha agus
shóisialta a ghabhann
thar constaicí teanga,
creidimh agus cine’*

Íoslódáil na Tacaí seo

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Ineagarthóireachta? Pdf?

CEOL

Nádúr Comhtháite Foghlaim an Cheoil

Leabhrán Foghlama Gairmiúla
2023-2024

Oide

Sraith Ceolfhoirneach 3 i D mór

Oíreithe ag Póitream Ceoil Oide II. Air J.S. Bach

$\text{♩} = 48$

Cuimseáil Ceol meánaoiseach ceol nuair agus tuata tairbh na hEorpa le fíne na Meánaoiseana, á thair ar an dá haos go dtí an 16ú haois.

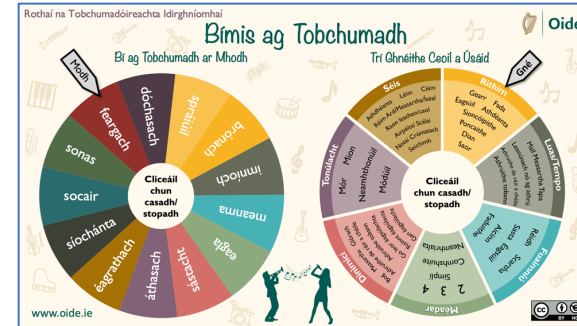
Oide

Eine Kleine Nachtmusik

Oíreithe ag Póitream Ceoil Oide I. Allegro W. A. Mozart

$\text{♩} = 120$

Clasiceach, an bhfocal "...", cuirtear sí síos ar síl a thugann tairbh de ghriúta agus simplíocht, ceolmeice agus comhré.

padlet

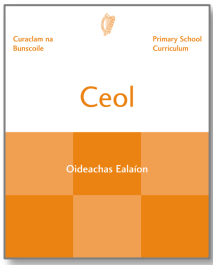
Oide

Ag foghlaim le chéile...

Oide

- cuirfimid lenár dtuiscint ar an gcaoi a bhfuil an t-eolas agus an scil a bhaineann le hÉISTEACHT nasctha ar fud chontanam an oideachais cheoil ag leibhéal na bunscoile agus ag leibhéal na meánscoile
- fiosróimid straitéisí oideolaíocha chun cabhrú tuilleadh le scil na héisteachta trí thréimhsí stairiúla an cheoil a theagasc
- déanfaimid imscrúdú ar straitéis mholta maidir leis an gcaoi chun critéir ratha a chomhchruthú trí bhreithiúnas comparáideach a dhéanamh

Bunscoil: Éisteacht le ceol agus freagairt dó

Oide

Iniúchadh fuaimeanna

- Fuaimeanna sa timpeallacht
- Fuaimeanna gutha
- Cnagadh coirp
- Uirlisí ceoil

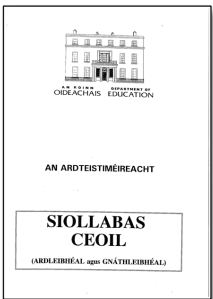
Éisteacht le ceol agus freagairt dó

- Éisteacht a bhfuil cuspóir léi
- Raon leathan stíleanna
- Léirsmaoineamh a dhéanamh ar a c(h)uid oibre féin agus ar obair páistí eile
- Freagairt go samhlaíoch
- Gnéithe ceoil a aithint

Sóisearach: Breithmheas agus Freagairt a Thabhairt

- Scileanna anailíse , comparáide agus measúnaithe
- Scileanna éisteachta: fonn, rithim, tionlacan agus armóin
- Eolas agus tuiscint ar ghnéithe, comhthéacsanna agus teanga an cheoil
- A mhothúcháin faoin gceol a chur in iúl
- Údar a thabhairt le tuairimí agus cinntí ceoil amach anseo
- A thaibhithe agus a chruthú féin a bheachtú agus a fheabhsú

Sinsearach: Éisteacht

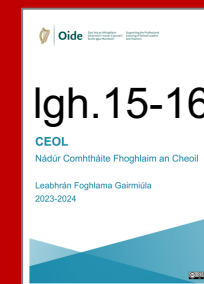
Oide

Croíchúrsa

- 4 shaothar dhualgais, Ceol Gaelach + Scileanna Éisteachta
- Tréithe Ceoil
- Stíl agus comhthéacs stairiúil
- Breitheanna Comparáideacha
- An chiall a mheas

Roghnach

- Ábhar faoi shainstaidéar: Ceol Ealaíne, Comhaimseartha, Eithneach nó Traidisiúnta
- Iomlán ann féin
- Breitheanna Comparáideacha
- Bunábhar Cheoil
- Éisteacht diongbháilte
- Spreagadh pearsanta

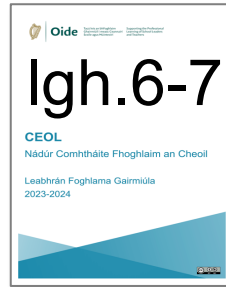
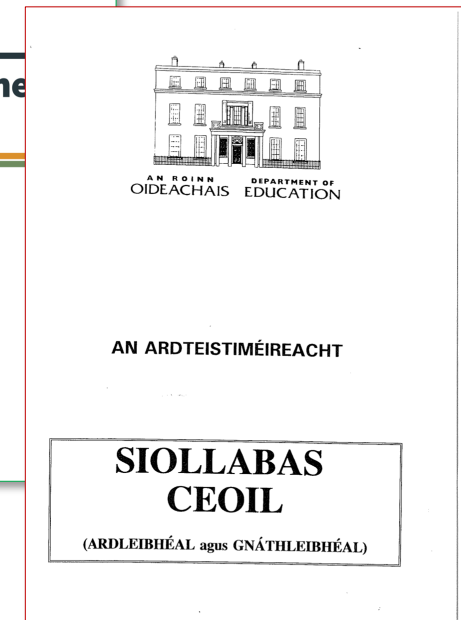
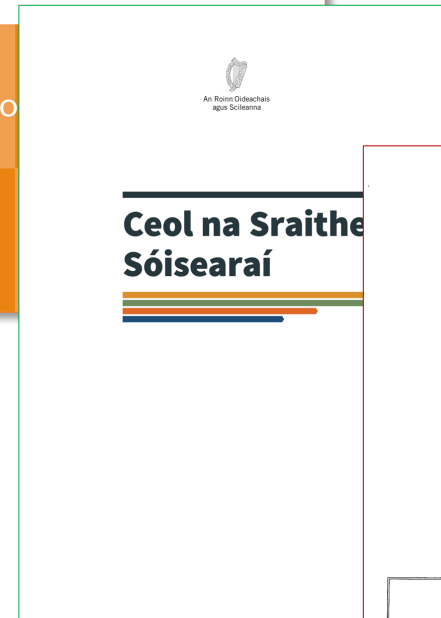
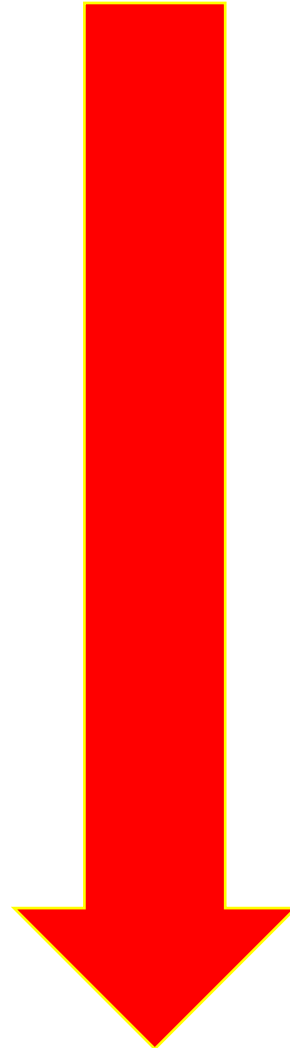

Contanam Fhoghlaim an Cheoil

Oide

Ciorclaigh / Aibhsigh /
Cuir líne faoi /
Ceangail **an t-EOLAS**
agus na SCILEANNA
a bhaineann le
hÉISTEACHT a
nasctar **tríd** an
gcontanam seo

Ag foghlaim le chéile...

Oide

- cuirfimid lenár dtuiscint ar an gcaoi a bhfuil an t-eolas agus an scil a bhaineann le hÉISTEACHT nasctha ar fud chontanam an oideachais cheoil ag leibhéal na bunscoile agus ag leibhéal na meánscoile
- fiosróimid straitéisí oideolaíocha chun cabhrú tuilleadh le scil na héisteachta trí thréimhsí stairiúla an cheoil a theagasc
- déanfaimid imscrúdú ar straitéis mholta maidir leis an gcaoi chun critéir ratha a chomhchruthú trí bhreithiúnas comparáideach a dhéanamh

Aonad Foghlama Samplach idir lámha: Tréimhsí Stairiúla Ceoil

Fócas ar na Torthaí Foghlama

- 1.14 comparáid a dhéanamh idir píosaí ceoil atá comhchosúil de réir ré agus stíle le cumadóirí éagsúla ó thíortha éagsúla
- 3.3 staidéar a dhéanamh ar stíl chomhaimseartha nó stairiúil ceoil faoi leith; anailís a dhéanamh ar a struchtúir agus a húsáid as gléasanna ceoil, agus cur síos a dhéanamh ar thionchar stíleanna eile uirthi

Intinní Foghlama

Táimid ag foghlaim chun...

- ár dtuiscint ar ghnéithe ceoil a dhoimhniú
- gnéithe de thréimhsí stairiúla éagsúla a iniúchadh
- cur síos a dhéanamh ar 3-4 gnéithe ceoil sa cheol a bhfuil mé ag éisteacht leis
- scil na comparáide a úsáid

Fianaise ar Fhoghlaim – Tasc

Déan comparáid idir dhá phársa ceoil Rómánsach le cumadóirí éagsúla ó thíortha éagsúla. (Is féidir tagairt a dhéanamh d'ionstraimí, séis, dinimic, stíl agus/nó eile)

Gníomhaíocht 3

Déan cur síos ar 2-3 ghné den stíl a chloistear i *Symphonie Fantastique*. Cad iad an 2 stíl eile a ndéantar tagairt dóibh sa sliocht seo?

Hector Berlioz
Symphonie Fantastique
Gluaiseacht 5

Gnéithe

1. _____
2. _____
3. _____

Stíleanna

1. _____
2. _____

Acmhainní Físe

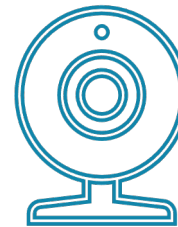

Pyotr Ilyich Tchaikovsky: Siansa uimh. 4, Gluaiseacht 4
The Arctic Philharmonic
Christian Lindberg
<https://youtu.be/CIHz-w5sdE0>

Hector Berlioz: *Symphonie Fantastique*, Gluaiseacht 5
Orchestre National de France
Leonard Bernstein
<https://youtu.be/cao6WyF-61s>

Chun críocha an lae inniu, breithnímis le chéile an t-aonad samplach seo den fhoghlaim idir lámha chun Tréimhsí Stairiúla an Cheoil a theagasc Cad é an fhoghlaim atá ag croílár na torthaí foghlama seo?

Taca Féideartha

Tréimhsí Stairiúla Ceoil

Meánaoiseach

Suas go 1450

Hildegard Machaut Dufay

Cuimsíonn Ceol meánaoiseach ceol naofa agus tuata larthar na hEorpa le linn na Meánaoiseanna, ó thart ar an 6ú haois go dtí an 15ú haois.

Clasaiceach

c1750 - c1810

Haydn Mozart Beethoven

Clasaiceach, ón bhfocal '...', cuireann sé síos ar stíl a thugann tábhacht do ghrásta agus simplíocht, áilleacht líne agus chrutha, cothromaíocht agus comhréir.

Renaissance

c1450 - c1600

Palestrina Byrd Monteverdi

An Renaissance, focal a chiallaíonn 'athbheochan', ba thráth é a raibh spéis as an úr san fhoghlaim agus sa chultúr. Aois fíor-rúcháin eolaíochta, taiscéalaíochta agus fionnachtana a bhí ann.

Rómánsach

c1810 - c1910

Berlioz Tchaikovsky Schumann

Rómánsach, a úsáideadh den chéad uair chun cur síos a dhéanamh ar smaointe nua san ealaín, sa ceol agus sa litríocht san 18ú haois. Bhíodh an bhéim ar léiriú mothúcháin, a spreagfaí ag an dúlra, an tsamhlaíocht agus an fhantaisíocht.

Barócach

c1600 - c1750

Vivaldi Handel Bach

Barócach, ón bhfocal 'barroco', a úsáideadh den chéad uair chun cur síos a dhéanamh ar stíl ailtireachta agus ealaíne an-ornáideach sa 17ú haois.

Comhaimseartha

c1910 ar aghaidh

Schoenberg Stravinsky Reich

Tá an 20ú haois ina tréimhe taiscéalaíochta agus thurgnamhaíochta den chuid is mó, as a dtagann éagsúlacht treochtaí nua, teicnící agus fuaimneanna nua.

Meánaoiseach

Suas go 1450

Hildegard Machaut Dufay

Cuimsíonn Ceol meánaoiseach ceol naofa agus tuata larthar na hEorpa le linn na Meánaoiseanna, ó thart ar an 6ú haois go dtí an 15ú haois.

- Forbraíodh luathchóras nodaireachta le haghaidh *Cantaireacht eaglasta*
- Bhaintí úsáid as córas speisialta scálaí ar a dtugtaí *Modhanna*
- Scriobtaí ceol i *Neom*
- Tháinig *Órganam* chun cinn trí línte a chur leis an gcantaireacht eaglasta a bhíodh ann cheana féin: *Comhthreomhar, Saor agus Mellisomatach*
- *Cantus Firmus*: nuair a d'úsáidtear séis chantaireachta eaglasta mar bhunús leis an bplosa
- In *Armóin* luath d'úsáidtear *Comh-airde, 4th, 5th & 8^{ve}*
- Chloistí *3rds & 6ths* níos déanaí sa tréimhe
- *Uigeacht*: chuirtear snáitheanna ceoil ar leith i gcodarsnacht lena chéile, seachas iad a chumas le chéile
- Ba iad na *Trúbadóirí* a chumadh amhráin agus damhsa (*Estampie, Saltarello*)
- An uair is luaithe a cuireadh ceol leis an *Aifreann Iomlán*
- *Tondathanna sainiúla na ngléasanna meánaoiseacha*

Barócach

c1600 - c1750

Vivaldi Handel Bach

Barócach, ón bhfocal 'barroco', a úsáideadh den chéad uair chun cur síos a dhéanamh ar stíl ailtireachta agus ealaíne an-ornáideach sa 17ú haois.

- De réir a chéile tháinig *córas Mór-Mion-gléasanna* in ionad modhanna
- Ba é an ... / *Dard fíorghra* a ba bhunús leis an gcuid is mó de na cineálacha ceoil
- Gléas a d'úsáidtear go coitianta ab ea *Bowndrá*
- Uigeacht *líníoch* den chuid is mó a d'úsáidtear
- Bhíodh téadúirí mar bhunús leis an gceolfhoireann, agus líon an cruictháir nó an t-órgan na harmóní os cionn an doird fíorghra. Bhaintí úsáid ócáidcheas sa flúiteanna Sasanacha, flúiteanna, óbóna, cóirn, trumpaí agus / nó timpáin
- D'úsáidtear *séiseanna fada, láfa Choinéise (Fíriocht, Creimníocht), Aithris (Flúig)*, agus *séisimh*
- Leanann glúmar amháin ar fud an phlosa
- *Rithimí coisil le mdatúr* a thiomáineann an ceol ar aghaidh
- *Dinimic Shraithe*: codarsnacht idir ard agus bog, in úsáid ar fud an phlosa. Gan crescendo nó diminuendo a bheith ann
- *Codarsnacht tonathanna uirlise* m.sh., coisnéartónna
- Foirmchea a d'úsáidtear: *Dénártha, Tríártha, Flúga, ...*, agus *Breachnuithe*
- Ceol gutha: *Áiría, Cantáid, Córáil, Ceoldráma, Oratóir* agus *Ceolreacaireacht*
- Ceol Uirlise: *Mórchainseartó, Coisnéartó aonair, Sraith Sónaí, Trípháirteach* agus *Réamhcheol*

Rómánsach

c1810 - c1910

Berlioz Tchaikovsky Schumann

Rómánsach, a úsáideadh den chéad uair chun cur síos a dhéanamh ar smaointe nua san ealaín, sa ceol agus sa litríocht san 18ú haois. Bhíodh an bhéim ar léiriú mothúcháin, a spreagfaí ag an dúlra, an tsamhlaíocht agus an fhantaisíocht.

- *Saioise foirme níos mó* a mbíodh oibreacha ar mhórsála mar thoradh uirthi
- Níos mó béime ar *léiriú mothúcháin*, mothúcháin dhiana agus féinléiriú
- *Modhnúcháin* Eacrúlra, *Harmón níos saibhe*, go minic *Crómatach*, le húsaid dhramatúil *Dichordai*
- *Séiseanna liriciúla amhrán*
- Ceol *cláir*
- Úsáid an... (Berlioz) / *leitmnóifé* (Wagner)
- *Uigeachtaí níos dlúithe* le codarsnachtaí suaithneacha dramatúla dinimice, airde agus tonathanna
- *Ceolfhoireann* níos mó agus *níos leathnaithe* mar gheall ar - rannóga Téadúirí agus Gaothúirí níos mó - aireagán chóras na gcomhláir sna Práis - cnagúirí níos éagsúla agus níos ilidate agus - raon leathnaithe an Phianó
- *Rimhástreach theicniúil níos mó*
- Ceol Gutha: ... *Clogaí Amhrán, Ceoldráma*
- Ceol Uirlise: *Réamhcheol ceolchoirme, Dán Siansach, Siansa an Chláir*
- Pianó: *Nochtáil, ...*, *Masúrca, Polánais*

Renaissance

c1450 - c1600

Palestrina Byrd Monteverdi

An Renaissance, focal a chiallaíonn 'athbheochan', ba thráth é a raibh spéis as an úr san fhoghlaim agus sa chultúr. Aois fíor-rúcháin eolaíochta, taiscéalaíochta agus fionnachtana a bhí ann.

- Níos mó suime in amhráin shaolta (... *Foinn, Loinneoga*), damhsaí (L) agus plosaí ceol uirlise (*Fantaisie, Breachnuithe*)
- Ba iad na príomhfhóirmeacha de cheol na hEaglaise fós an *Aifreann agus an Móitíé*
- Úsáidíodh *seachtáin* leis na modhanna
- Rinneadh luathfhorbairt ar an *Gléathnodaireacht*
- D'úsáidtear *séiseanna saolta agus tíre* freisin mar ... i gceol córáil
- Dhéantaí an fhuaim a chumas trí chordaí simplí (homafónacha) a úsáid nó trí na snáitheanna a fhi ísteach i sreabhadh leanúnach (líníoch) m.sh., rinneadh gléas tábhachtach cumadóireachta den *aithris*
- Tugadh níos mó airde ar éifeacht armónach chordaí seachas séis amháin a fhorleanan ar cheann eile
- Bunaíodh *tacair* (grúpaí ionstraimí) ar nós *Violanna, ...*, agus *Flúiteanna Sasanacha*

Clasaiceach

c1750 - c1810

Haydn Mozart Beethoven

Clasaiceach, ón bhfocal 'classicus', cuireann sé síos ar stíl a thugann tábhacht do ghrásta agus simplíocht, áilleacht líne agus chrutha, cothromaíocht agus comhréir.

- Béim ar *chomhréir* agus ar *chothromaíocht* a chuireadh bhonn eolaí faoi chruith agus faoi struchtúr an cheoil
- *Séiseanna níos giorra* le fócas ar ghrásta agus ar áilleacht na líne a chruithaí trí dhúntaí agus fráisí follasacha
- ... agus ... a úsáidtear aonoi
- Tháinig an Pianó in áit an Chruictháir agus *rinneadh* rannóg ghlanscartha de na *gaothúirí adhmaid*. D'úsáidtear coirn chun tacaíocht armónach a chur ar fáil
- Éiríodh as úsáid an Continúo i ndiaidh tamaill agus d'úsáidtear *tonlacan Alberti Bass* go forleathan
- Uigeacht *homafónach den chuid is mó* mar gur ghnách leis an gceol a bheith níos éadroime agus gan a bheith chomh casta. Lean cumadóirí ar aghaidh ag úsáid roinnt lífhóine agus cuntrapointe
- D'fhorbair *Foim Shondáideach*, a d'úsáidtear go forleathan i gceol ceoilfoirme agus i gceol uirlise
- Ba iad na príomhchineálacha ceoil den chuid is mó Ceol uirlise: *Siansa, Ceathairéada téadacha, Tríréad, Nóntaí, Coisnéartó Clasaiceach, Sónaí*
- Ceol Gutha: *Aifreann* agus *Ceoldráma*

Comhaimseartha

c1910 ar aghaidh

Schoenberg Stravinsky Reich

Tá an 20ú haois ina tréimhe taiscéalaíochta agus thurgnamhaíochta den chuid is mó, as a dtagann éagsúlacht treochtaí nua, teicnící agus fuaimneanna nua.

- I measc na *Séiseanna* díchuingeacha, ar minic uilleach agus snagach iad, tá léimneanna leathana le heatraimín chrómatacha agus dhíshonacha. D'fhéadadh tábhacht tháineach a bheith leis an tséis
- Is dócha go n-áireoidh *armóin* dhíshonacht fhoirneach. Úsáidtear *nóthraí* uaireanta
- D'fhéadadh ceol a bheith *Atónúil* nó *Iltónach*. Is minic a chum cumadóirí a górais féin in áit *Tónúlachta*
- *Rithimí* briomhara go minic le haicinn seachbhuille. *Méadair Neamhghnácha, Neamhríata* agus úsáidtear *línídháda* uaireanta agus a thraitear go minic
- Teaglamai neamhghnácha *Tondathanna*. Is minic a sheinntear uirlisí go tréan ag foircinn na raoin. Fuaimneanna neamhchoitianta uaireanta ó uirlisí aithnídiúla
- Úsáid *Leictreonaice* agus *Teicnící Ceol Uirlise nua*
- Áirítear ar na stíleanna, treochtaí agus teicnící is tábhachtacha: Impriseanachas, Náisiúnachas, Nuachlásaiceachas, Iostachas, Srathachas, ... Ceol Seansúil, Ceol leictreonaic...

Tréimhsí Stairiúla an Cheoil

Oide

Agus an taca seo á úsáid, déan cur síos ar 2-3 ghné den stíl a chloistear sa sliocht seo. Sainaithin an 2 stíl eile dá dtagraítear anseo

Nasc ar lch. 10 den leabhrán

Tréimhsí Stairiúla Ceoil Oide

Meánaoiseach Suas go 1450	Renaissance c1450 – c1600	Barócach c1600 - c1750
Hildegard Machaut Dufay	Palestrina Byrd Monteverdi	Vivaldi Handel Bach
	An Renaissance, focal a chiallaíonn 'athbheochan', ba thráth é a raibh spéis as an úr san fhoghlaim agus sa chultúr. Aois fiosrúcháin eolalochta, taiscéalalochta agus fionnachtana a bhí ann.	Barócach, ón bhfocal 'barroco', a úsáideadh den chéad uair chun cur síos a dhéanamh ar stíl alltreacha agus ealaine an-ornáideach sa 17ú haois.
Cuimsíonn Ceol meánaoiseach ceol naofa agus tuata larthar na hEorpa le linn na Meánaoiseanna, ó thart ar an 6ú haois go dtí an 15ú haois.		
Clasaiceach c1750 - c1810	Rómánsach c1810 - c1910	Comhaimseartha c1910 ar aghaidh
Haydn Mozart Beethoven	Berlioz Tchaikovsky Schumann	Schoenberg Stravinsky Reich
Clasaiceach, ón bhfocal 'classicus', cuireann sé síos ar stíl a thugann tábhacht do ghrásta agus simplíocht, áilleacht líne agus chrutha, cotromaíocht agus comhréir.	Rómánsach, a úsáideadh den chéad uair chun cur síos a dhéanamh ar smaointe nua san ealaín, sa cheol agus sa litríocht san 18ú haois. Bhíodh an bhéim ar léiriú mothúcháin, a spreagtaí ag an dóra, an tsamhlaíocht agus an fhantaisíocht.	Ts an 20ú haois ina tréimhe thaiscéalalochta agus thurganhalochta den chuid is mó, as a dtagann éagsúlacht treochtaí nua, teicnicí agus fuaimneanna nua.

Oide

lch.10

CEOL
Náisiúil Comhábhla Fhoghlaim an Cheoil
Leathéin Fhoghlama Galmáda
2023-2024

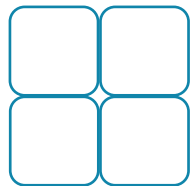

Straitéisí Oideolaíocha Tréimhsí Stairiúla an Cheoil a Theagasc

Sainaithin 1 straitéis

oideolaíochta is mó a chabhródh
le do chuid scoláirí agus iad ag
foghlaim faoi thréimhsí stairiúla
an cheoil

Roinn straitéis amháin eile a
d'oibrigh duit i do sheomra ranga

Straitéisí Oideolaíochta le haghaidh ÉISTEACHTA sa Seomra Ranga

Tréimhsí Stairiúla an Cheoil a Theagasc

Is ionann tréimhse agus stíl an cheoil a theagasc agus foghlaim faoi ghnéithe an cheoil chomh maith le gnéithe stíle gach tréimhse. Rud amháin faoi thréimhse agus stíl an cheoil a theagasc, is ea go mbiann scoláirí in ann na gnéithe ceoil faoi seach a aithint ó chluas do gach tréimhse agus cur síos a dhéanamh orthu. Mar mhúinteoirí, déanaimid ár ndícheall foghlaim scoláirí faoi ghnéithe ceoil a nascadh leis an méid atá á chloisteáil acu sa cheol trí am a chaitheamh leis an oideolaíocht uilgebhálach fuaim roimh shiombail. Seo roinnt straitéisí le cur san áireamh agus tú ag plé le foghlaim faoi thréimhse agus stíl an cheoil trí éisteacht i seomra an cheoil.

1. Can / Buail bosa / Seinn / Seinn in éineacht

Cabhair le scileanna éisteachta trí ghlomhálachtaí léiriú. Eist leis an gceol agus tóg an t-am chun canadh, bosa a bhualadh agus/nó oibriú amach conas é a sheinn ar do chuid uirlisí. Can, buail bosa agus/nó seinn in éineacht agus tú ag éisteacht leis an léiriú taifeada.

Cuir chuige fhéideartha

- Cóirthe a aimsiú agus/nó simpliú a dhéanamh ar an gceol/príomhthéama/móitíf do do scoláirí chun a n-aid a tharraingt ar na comharthaí sóirt cluaise, ar an bhfoghlaim, sa fhócaíl ceoil sin.
- Agus tú ag éisteacht le taifeadadh, buail nó tapáil an buille, an buille anuas, na cúlbuillí, rithimí an ostinatí, móitífeanna agus téamaí
- Réimnithe/patrúin chorda a aithint agus tú ag éisteacht agus ag seinn in éineacht leis an bpíosa
- Dúntaí a chanadh nó a sheinn in 1, 2, 3 nó níos mó páirteanna chun aird a tharraingt ar guth tosaigh
- Le linn éisteachta, iarracht a dhéanamh a oibriú amach, ag úsáid uirlisí ranga nó DLT, cad iad na cordaí / réimnithe armónacha/dúntaí a chloistear sa cheol
- Ag éisteacht leis an bpíosa ceoil, bíonn grúpaí éagsúla ag canadh, ag bualadh bos agus/nó ag seinn gnéithe éagsúla ceoil ag an am céanna chun cabhrú le foghlaim faoi chodanna, sraitheanna agus uigeacht

2. Anailís na Scoláirí

Chun éisteacht le ceol agus anailís a dhéanamh air ní mór pianáláil chúramach, an lena fhorbairt agus is gá é a chleachtadh. Tosaigh le rainn do pháistí, amháin tíre nó foinn aitheanta agus ansin bog ar aghaidh go dtí cóirithe simplithe saothar.

Cuir chuige fhéideartha

- Agus iad ag éisteacht leis na rainn do pháistí, nó le foinn aitheanta srl, iarr ar na scoláirí an míriú a aithint, áit a bhfuil an tséis ag gluaiseacht de réir céime / léime / an dá rud, nótaí nó frásaí atitheolta, seichmh, athruithe dinimice agus/nó luas agus ansin iad a mharcáil ar an scór
- Éisteacht na scoláirí le bunchordaí I IV agus V. Agus iad ag éisteacht le léiriú de Twinkle, Twinkle mar shampla, iarr orthu a aithint cá n-athraíonn an corda, agus an bhfuil fuaim neamhchríochnaithe nó críochnaithe ar na dúntaí. Ansin, agus an scór á úsáid, taispeáin armónú séis shimplí agus conas a oibriú dúntaí
- Uirlisí a aithint trí éisteacht agus cur síos a dhéanamh ar a bpáirt i síocht, ó chóirithe aonair agus dhá/trí pháirt go saothair ceoilhoime

8 Oide.ie

Straitéisí Éisteachta ar leanúint

3. Ceol a Theagasc go Ceolmhar

Trí ghnéithe / eilimintí ceoil a theagasc, tugtar léiriú cluaise ar na gnéithe/eilimintí ceoil atá á bhfoghlaim agus bíonn scoláirí in ann an méid a chloiseann siad a nascadh lena dtuiscint agus lena bhfoghlaim scríofa.

Cuir chuige fhéideartha

- Agus iad ag éisteacht, tabhair cuireadh do na scoláirí aon rud agus gach rud a chloiseann siad i síocht a scríobh ina bhfocaíl féin
- Trí phlé agus trí éisteacht arís leis an síocht seo, eagraigh a goid focal faoi na ceanteidil éagsúla de na gnéithe ceoil
- Ansin aonraigh agus oibrigh ar gach ceann de na gnéithe ina n-aonair chun a dtuiscint a dhoimniú. Agus iad ag éisteacht, iarr orthu an ghné a chanadh/a bhualadh de bhosa / a sheinn ar a n-uirlis agus iarr orthu cur síos níos mine a dhéanamh air, ina bhfocaíl féin
- Le chéile comh-chruthaigh agus aontaigh ar an bhfoclaíocht don sainmhíniú nó don chur síos sin ar an stíl
- Seachain sainmhíneithí n'ngluaiseanna leo féin, bíodh gach sainmhíniú nasctha go soiléir i gcoánaí le háit i bpíosa ceoil nó i saothar ar leith

4. Scoláirí mar Bhleachtairí Stíle

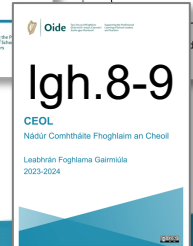
Ní bhíonn stíleanna ceoil ann i bhfóclús, tá baint ag gach ceol lena chéile. Trí éisteacht le stíleanna éagsúla agus dul i ngleic lena bhfoghlaim, cuideoidh sé sin lena chur a chumas scoláirí páirt a ghlacadh, a bheith cruthaitheach agus an ceol a mbiann siad ag plé leis a mheas.

Cuir chuige fhéideartha

- Is mór a chuidíonn sé le foghlaim scoláirí an príomhfhoghlaim a bheith eagraithe i ngréilí nó i dtáblaí comhlánaithe. Mar sin féin, tá an baol ann leis an gcur chuige sin go bhféadfadh scoláirí féachaint ar éigean ar na bileoga seo agus ní bhíonn san foghlaim ach foghlaim de ghlanmheabhair amháin. Trí theoir, tacaíocht agus stiúir a thabhairt do scoláirí a ngréille/tábla féin a chomhlánú de réir mar a théann siad tríd an aonad, tugtar faill do scoláirí úinéireacht a ghlacadh ar a gcuide foghlama féin
- Tosaigh le ceisteanna simplí – Cén bhliain, dar libh, óna dtagann an ceol seo? Cad é an corda i mbarra 1? Cad é atá suimiúil faoin gcorda seo? Ansin déan tagairt don stíl nó don chomhthéacs m.sh., dord Alberti. Cabhróidh an cur chuige imscrúduitheach sin leis na scoláirí a bheith in ann gnéithe stíle a aimsiú agus a chlosteáil sa ceol a mbiann siad ag éisteacht leis

Gníomhaíocht 4: Sainaithin 1 straitéis oideolaíochta is mó a chabhródh le do chuid scoláirí agus iad ag foghlaim faoi thréimhsí stairiúla an cheoil. Roinn straitéis amháin eile a d'oibrigh duit i do sheomra ranga.

Oide.ie

Ag foghlaim le chéile...

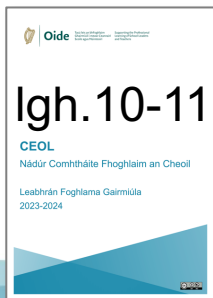
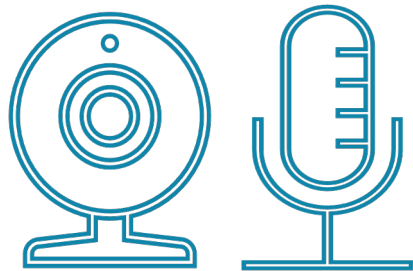
Oide

- cuirfimid lenár dtuiscint ar an gcaoi a bhfuil an t-eolas agus an scil a bhaineann le hÉISTEACHT nasctha ar fud chontanam an oideachais cheoil ag leibhéal na bunscoile agus ag leibhéal na meánscoile
- fiosróimid straitéisí oideolaíocha chun cabhrú tuilleadh le scil na héisteachta trí thréimhsí stairiúla an cheoil a theagasc
- déanfaimid imscrúdú ar straitéis mholta maidir leis an gcaoi chun critéir ratha a chomhchruthú trí bhreithiúnas comparáideach a dhéanamh

Breithiúnas Comparáideach

Ag filleadh ar ár n-aonad samplach foghlama, déan cur síos ar an mbriathar gnímh mar a úsáidtear é i dtoradh foghlama 1.14

Gluais de bhriathra gnímh		Sainmhínte + Torthaí foghlama ábhartha	
Oiriúnú Rud éigin a dhéanamh oiriúnach do bhail, úsáid nó cuspóir nua	2.3	Idirdhealaigh Na difríochtaí idir dhá choincheap nó dhá rud nó níos mó a dhéanamh soiléir	2.9
Anailísigh Staidéar nó scrúdú a dhéanamh ar rud go mion, rud a mhiondealú chun na bunghnéithe nó an bunstruchtúr a nochtadh; codanna agus coibhneas a shainaithint, agus fianaise a léirmhíniú chun teacht ar chonclúid	2.8 3.3 3.8	Measúnaigh (faisnéis) Faisnéis a bhallú agus a scrúdú chun breithiúnais agus breithmheas a dhéanamh; cur síos a dhéanamh ar an gcaoi a dtacaíonn nó nach dtacaíonn fianaise le conclúid i bhfiosrúchán nó in iniúchadh; srianta faisnéise i gconclúid a shainaithint; breithiúnais a dhéanamh faoi smaointe, faoi réitigh nó faoi mhodhanna	3.9
Ceangail a dhéanamh Ceangal a dhéanamh nó rud a dhéanamh bainteach; rud éigin a thabhairt le chéile agus bheith ina chúis le freagairt a thabhairt	3.6	Measúnaigh (breithiúnas eiticéil) Fianaise a bhallú agus a scrúdú chun breithiúnais agus breithmheas a dhéanamh;	2.11
		Léirigh Rud a léirigh nó a lua; aird a tharraing ar rud	1.4 1.12
		Iniúch Anailís, breathnú, staidéar, nó mionscrúdú córasach a dhéanamh, chun fíricí nó faisnéis a chinntiú agus teacht ar chonclúid nua	3.9
		Cosain Cúiseanna bailí nó fianaise bhaill a thabhairt chun tacú le freagra nó le conclúid	3.6
		Cuir i láthair Rud a thabhairt leat, a thairiscint thabhairt ar bhealach foirmiúil; rud a thabhairt roimh fhóram	1.2 2.4 2.7

Déan comparáid 1.13 1.14 3.7

Cuntas a thabhairt ar na cosúlachtaí nó na difríochtaí idir dhá rud nó cás (nó níos mó), ag tagairt don dá cheann acu/dóibh uile síos tríd

Forbair Rud a thabhairt go céim dheiridh nó ardchéim; tuilleadh sonraí a thabhairt nó a oibriú amach go mion	2.10	Léirigh Líníochtaí nó samplaí a úsáid le cur síos ar rud éigin	1.11 2.7
Ceap Rud éigin a phleanáil, tuilleadh sonraí a thabhairt faoi nó a cheapadh ó phrionsabail nó smaointe atá ann cheana	3.5	Tobsmainteoireacht a dhéanamh Ceol a chruthú agus a thaibhiú gan réamhsmaoineamh nó nár ullmháodh dó roimhe sin; rud a léiriú nó a dhéanamh as cibé rud atá ar fáil	1.3 2.1
Pléigh Athbheithniú tomaiste cothrom a thabhairt a chuimsíonn réimse argóintí, tosca, nó hipitéis: ba chóir tuairimí nó conclúidí a chur i láthair go soiléir agus tacú leo le fianaise chuí	1.10 2.4 3.10	Léirmhíneigh Eolas agus tuiscint a úsáid chun treochtaí a aithint agus teacht ar chonclúidí ó fhaisnéis a thugtar	1.5 2.4 3.2

TRÍ SNÁITHEANNA

Eolas gnásúil

Nuáil agus samhlaigh

Cultúr agus comhthéacs

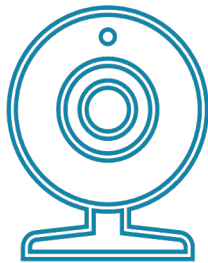
An tSonaíocht Cheoil Ar fail ag: www.curriculumonline.ie
Acmhainní ceoil ar fail ag: www.jct.ie/music/music

Breithiúnas Comparáideach

Déan iniúchadh ar an gcaoi a n-iarrtar scil na comparáide sna tascanna éisteachta seo.

Cad iad na bealaí eile atá ann chun scoláirí a mhealladh i scil na comparáide?

Sliocht 5 agus Sliocht 6, a sheinnfear dhá uair.

(e) Ó thaobh gnéithe ceoil de, déan cur síos ar chosúlacht amháin agus ar dhifríocht amháin idir Sliocht 5 agus Sliocht 6.

(i) Cosúlacht:

Blank lines for writing the similarity response.

(ii) Difríocht:

Blank lines for writing the difference response.

Sliocht 2, a sheinnfear trí huair.

(vi) Tá an ceol sa sliocht seo níos drámata ná an ceol i Sliocht 1. Míneigh an chúis atá leis sin agus conas a bhaintear amach sa cheol é.

Three dashed lines for writing the response to question (vi).

CRITÉIR RATHA

Conas a bheidh a fhios agat gur tharla an fhoghlaim?

- déanfaidh siad nasc i gcónaí leis na hintinní foghlama
- cuireann siad síos ar an gcuma atá ar rath
- bíonn siad comhchruthaithe leis na scoláirí
- déanfaidh siad scafláil ar an bhfoghlaim le linn na gníomhaíochta
- beidh siad mar bhunús le haiseolas, piarmheasúnú agus féinmheasúnú

INTINNÍ FOGHLAMA

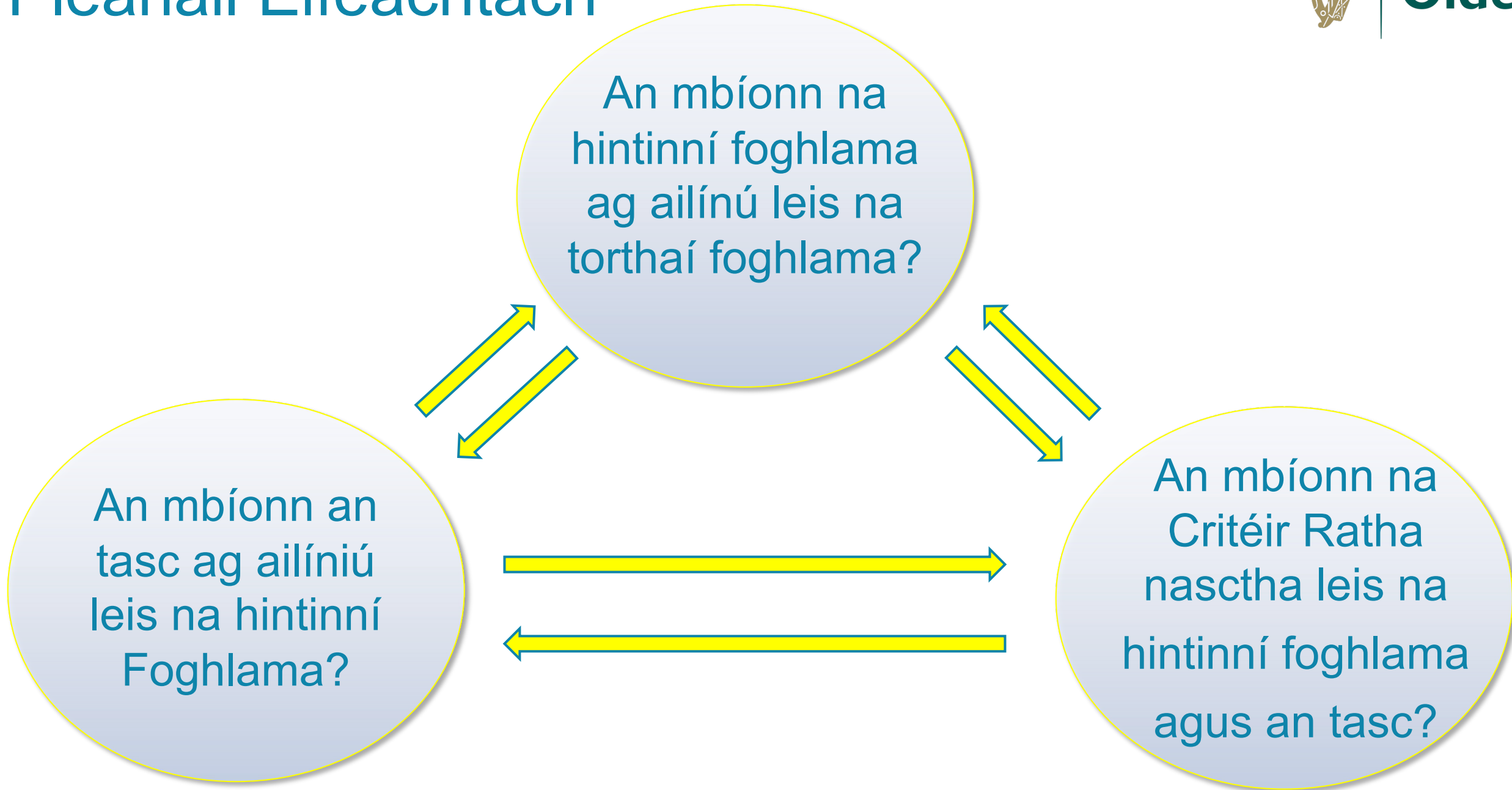
Cad faoi a bheidh an fhoghlaim?

- díronn siad ar an bhfoghlaim agus ní ar an ngníomh
- bíonn siad nasctha i gcónaí leis an bhfoghlaim atá bearthaithe
- bíonn siad scríofa i dteanga a úsáideann agus a thuigeann scoláirí
- díríonn siad ar an méid a bheas foghlamtha ag scoláirí faoi dheireadh an cheachta
- beidh siad leathan go leor ionas nach gcuirfidh siad srian leis an réimse leathan eispéiris foghlama

Pleanáil Éifeachtach

Oide

Straitéis Fhéideartha chun Critéir Ratha a Chomhchruthú

Oide

Roimh an bhFoghlaim

- Bailigh samplaí oibre d'iar-scoláirí nó cruthaigh d'eiseamláirí féin atá nasctha leis an bhfoghlaim
- Socraigh CONAS atá tú chun iad seo a chur i láthair do chuid scoláirí m.sh., obair ghrúpa, Smaoinigh-Péireáil-Roinn, nó plé ginearálta ranga
- Déan cinneadh CÉN UAIR a chabhródh sé le foghlaim scoláirí iad a bheith ag comhthógáil critéir ratha

Lena Linn

- Roinn 2-3 shampla gan ainm agus iarr ar na scoláirí an fhoghlaim atá le fáil sna samplaí sin atá nasctha leis na hintinní foghlama a phlé
- Iarr ar na scoláirí cur síos a dhéanamh ina bhfocail féin ar an sampla is fearr a d'oibrigh agus cén fáth
- Sórtáil na pointí plé a dhéanann na scoláirí i gcatagóirí éagsúla (nuair is cuí)
- Le chéile, cruthaigh na ráitis 'Is féidir liom / Is féidir linn...' a bhaineann leis an bhfoghlaim sin don ghrúpa scoláirí sin, ina dteanga chomhaontaithe féin atá sothuigte ag scoláirí
- Roinn na critéir ratha chomhchruthaithe chomhaontaithe leis na scoláirí tríd an Timpeallacht Fhíorúil Foghlama atá roghnaithe agat nó cuir in airde iad in áit fheiceálach i do sheomra ranga

Go Leanúnach

- Lean ar aghaidh ag úsáid na samplaí seo agus obair reatha scoláirí atá idir lámha chun píosaí oibre a chur i gcomparáid, dul chun cinn a aithint, a thabhairt faoi deara cad is gá a athbhreithniú, agus na chéad chéimeanna eile a chinneadh
- Lean ar aghaidh ag tagairt do chritéir ratha chomhaontaithe. Mar sin féin, déan athbhreithniú agus beachtú má mheastar gur gá sin le himeacht ama
- Iarr ar do scoláirí féinmheasúnú agus piarmheasúnú a dhéanamh trína gcuid oibre féin a chur i gcomparáid leis na samplaí anaithnide oibre
- Iarr ar na scoláirí gach dréacht agus athdhréachtú oibre a choinneáil agus leanúint orthu ag machnamh ar a ndul chun cinn agus é sin a mheasúnú.

Tar éis

- Iarr ar na scoláirí roinnt dá gcuid oibre féin a chur le taisce samplaí is féidir a úsáid chun foghlaim a scafláil chun go dtosóidh an próiseas ar fad arís

Féidearthachtaí do Chaint an Mhúinteora leis na scoláirí...

- Seo an áit a bhfuil tú, dar leat (ag breathnú ar na Critéir Ratha)
 - Seo an áit ar gá duit dul (ag tagairt do na hintinní Foghlama)
- Seo na chéad chéimeanna eile is féidir leat a ghlacadh le dul chun cinn (ag tabhairt Aiseolais)
 - Conas is féidir liom cabhrú leat?

Roimh an bhFoghlaim

- Bailigh samplaí oibre d'iar-scoláirí nó cruthaigh d'eiseamláirí féin atá nasctha leis an bhfoghlaim
- Socraigh CONAS atá tú chun iad seo a chur i láthair do chuid scoláirí m.sh., obair ghrúpa, Smaoinigh-Péireáil-Roinn, nó plé ginearálta ranga
- Déan cinneadh CÉN UAIR a chabhródh sé le foghlaim scoláirí iad a bheith ag comhthógáil critéir ratha

Lena Linn

- Roinn 2-3 shampla gan ainm agus iarr ar na scoláirí an fhoghlaim atá le fáil sna samplaí sin atá nasctha leis na hintinní foghlama a phlé
- Iarr ar na scoláirí cur síos a dhéanamh ina bhfocail féin ar an sampla is fearr a d'oibrigh agus cén fáth
- Sórtáil na pointí plé a dhéanann na scoláirí i gcatagóirí éagsúla (nuair is cuí)
- Le chéile, cruthaigh na ráitis 'Is féidir liom / Is féidir linn...' a bhaineann leis an bhfoghlaim sin don ghrúpa scoláirí sin, ina dteanga chomhaontaithe féin atá sothuigthe ag scoláirí
- Roinn na critéir ratha chomhchruthaithe chomhaontaithe leis na scoláirí tríd an Timpeallacht Fhíorúil Foghlama atá roghnaithe agat nó cuir in airde iad in áit fheiceálach i do sheomra ranga

FREAGRA 1

BERLIOZ	TCHAIKOVSKY
Uirlisí: Uirlisí práis agus cnaguirlisí leathnaithe	Uirlisí práis agus cnaguirlisí leathnaithe
Séis: Úsáidtear séis a fuarthas ar iasacht	Úsáidtear séis a fuarthas ar iasacht
Luas: Roinnt athruithe luais sa cheann seo	Roinnt athruithe luais sa cheann seo
Stíl: Is siansa é seo	Is siansa é seo
Méadar: Is amchomhartha 6/8 den chuid is mó é	Méadar 2 den chuid is mó
Dinimicí: Athruithe drámatúla ó ard go bog	Athruithe drámatúla ó ard go bog

FREAGRA 2

Cosúlachtaí

- Tá go leor práis agus cnaguirlisí sa dá phársa sa cheolfhoireann
- Téamaí ar iasacht (Dies Irae)
- Tá athruithe móra dinimiciúla sa dá cheann acu: Tá tutti ard agus codanna boga gaothuirilís ag Berlioz agus tá cloigíní arda agus boga ag an gceann eile

Difríochtaí

- In Berlioz athraíonn an luas cuid mhór, ach in Tchaikovsky athraíonn an tonúlacht cuid mhór
- Is ceol cláir é Berlioz, ach is é an náisiúnachas atá i saothar Tchaikovsky
- Tá Tchaikovsky in am 3/4 agus tá Berlioz in am 4/4

FREAGRA 3

BERLIOZ	TCHAIKOVSKY
Cosúlachtaí Ceolfhoireann mhór ina seinntear tiúba agus cloig	Ceolfhoireann mhór ina seinntear ciombail phlimpe agus dord-druma
Ceol ar iasacht ó stíl eile – Is cantaireacht eaglasta ó Ré na hAithbheochana é an Dies Irae	Ceol ar iasacht ó stíl eile – Is amhrán tíre Rúiseach é an fonn
Tá athruithe dinimiciúla drámatúla ann ar nós clingeann na cloig is airde ansin na cloig is boige sa Dies Irae	Tá athruithe dinimiciúla drámatúla ann ar nós an chodarsnacht idir na codanna tutti i bhfad níos airde agus an chuid lárnach níos ciúine le gaothuirilís agus le téaduirilís
Difríochtaí Cluintear roinnt athruithe luais síos tríd	Fanann an luas mar an gcéanna den chuid is mó síos tríd
Is siansa tuairisciúil é seo, agus cruthaíonn Berlioz radharc beoga de na cailleacha ag damhsa	Ní sampla é an siansa seo de cheol tuairisciúil
Tá an chuid is mó den ghluaiseacht seo in am 6/8	Tá an ghluaiseacht seo in am trí-bhuilleach

Le chéile, déanaimis samhail den straitéis seo chun critéir ratha a chomhchruthú.

Seo 3 fhreagra gan ainm ar thasc an scoláire ón aonad samplach foghlama againn. Tóg nóiméad le léamh trí gach freagra.

Straitéis Fhéideartha chun Critéir Ratha a Chomhchruthú

FREAGRA 1

BERLIOZ	TCHAIKOVSKY
Uirlisí: Uirlisí práis agus cnaguirisí leathnaithe	Uirlisí práis agus cnaguirisí leathnaithe
Séis: Úsáidtear séis a fuarthas ar iasacht	Úsáidtear séis a fuarthas ar iasacht
Luas: Roinnt athruithe luais sa cheann seo	Roinnt athruithe luais sa cheann seo
Stíl: Is siansa é seo	Is siansa é seo
Méadar: Is amchomhartha 6/8 den chuid is mó é	Méadar 2 den chuid is mó
Dinimicí: Athruithe drámatúla ó ard go bog	Athruithe drámatúla ó ard go bog

FREAGRA 2

Cosúlachtaí

- Tá go leor práis agus cnaguirisí sa dá phiosa sa cheolfhoireann
- Téamaí ar iasacht (Dies Irae)
- Tá athruithe móra dinimiciúla sa dá cheann acu: Tá tutti ard agus codanna boga gaothuirisí ag Berlioz agus tá cloiginí arda agus boga ag an gceann eile

Difríochtaí

- In Berlioz athraíonn an luas cuid mhór, ach in Tchaikovsky athraíonn an tonúlacht cuid mhór
- Is ceol cláir é Berlioz, ach is é an náisiúnachas atá i saothar Tchaikovsky
- Tá Tchaikovsky in am 3/4 agus tá Berlioz in am 4/4

FREAGRA 3

BERLIOZ	TCHAIKOVSKY
Cosúlachtaí Ceolfhoireann mhór ina seinntear tíuba agus cloig	Ceolfhoireann mhór ina seinntear ciombail phlimpe agus dord-druma
Ceol ar iasacht ó stíl eile – Is cantaireacht eaglasta ó Ré na hAthbheochana é an Dies Irae	Ceol ar iasacht ó stíl eile – Is amhrán tíre Rúiseach é an fonn
Tá athruithe dinimiciúla drámatúla ann ar nós clingeann na cloig is airde ansin na cloig is boige sa Dies Irae	Tá athruithe dinimiciúla drámatúla ann ar nós an chodarsnacht idir na codanna tutti i bhfad níos airde agus an chuid lárnach níos ciúine le gaothuirisí agus le téaduirisí
Difríochtaí Cluintear roinnt athruithe luais síos tríd	Fanann an luas mar an gcéanna den chuid is mó síos tríd
Is siansa tuairisciúil é seo, agus cruthaíonn Berlioz radharc beoga de na cailleacha ag damhsa	Ní sampla é an siansa seo de cheol tuairisciúil
Tá an chuid is mó den ghluaiseacht seo in am 6/8	Tá an ghluaiseacht seo in am trí-bhuilleach

Gníomhaíocht 6: Smaoinigh ar scil an bhreithiúnais chomparáidigh sna 3 fhreagra seo. Cé acu is fearr a oibríonn, agus cén fáth?

Ráitis Critéir Ratha
Is féidir liom/linn...

Straitéis Fhéideartha chun Critéir Ratha a Chomhchruthú

Cosúlachtaí amháin gan trácht ar difríochtaí

FREAGRA 1 Comparáid idir rudaí agus a macasamhla

Tagairt don dá phíos

BERLIOZ	TCHAIKOVSKY
Uirlis: Uirlisí práis agus cnaguirlisí leathnaithe	Uirlisí práis agus cnaguirlisí leathnaithe
Séis: Úsáidtear séis a fuarthas ar iasacht	Úsáidtear séis a fuarthas ar iasacht
Luas: Roinnt athruithe luais sa cheann seo	Roinnt athruithe luais sa cheann seo
Stíl: Is siansa é seo	Is siansa é seo
Méadar: Is amchomhartha 6/8 den chuid is mó é	Méadar 2 den chuid is mó
Dinimicí: Athruithe drámatúla ó ard go bog	Athruithe drámatúla ó ard go bog

Easpa Sonraí

Easpa Sonraí

Gníomhaíocht 6: Smaoinigh ar scil an bhreithiúnais chomparáidigh sna 3 fhreagra seo. Cé acu is fearr a oibríonn, agus cén fáth?

FREAGRA 2 Tagairt don dá phíos

Cosúlachtaí

- Tá go leor práis agus cnaguirlisí sa dá phíos sa cheolfhoireann
- Téamaí ar iasacht (Dies Irae) **Ní léir cén píosa atá i gceist anseo**
- Tá athruithe móra dinimiciúla sa dá cheann acu: Tá tutti ard agus codanna boga gaothuirfís ag Berlioz agus tá cloiginí arda agus boga ag an gceann eile

Difríochtaí **An dá phíos measctha suas**

- In Berlioz athraíonn an luas cuid mhór, ach in Tchaikovsky athraíonn an tonúlacht cuid mhór
- Is ceol cláir é Berlioz, ach is é an náisiúnachas atá i saothar Tchaikovsky
- Tá Tchaikovsky in am **3/4** agus tá Berlioz in am **4/4** **Mícheart**

Comparáid idir rudaí nach bhfuil mar an gcéanna

FREAGRA 3 Soiléir, eagraithe agus mionsonraithe

BERLIOZ	TCHAIKOVSKY
Cosúlachtaí Ceolfhoireann mhór ina seinntear tiúba agus cloig	Ceolfhoireann mhór ina seinntear ciombail phlipme agus dord-druma
Ceol ar iasacht ó stíl eile – Is cantaireacht eaglasta ó Ré na hAthbheochana é an Dies Irae	Ceol ar iasacht ó stíl eile – Is amhrán tíre Rúiseach é an fonn
Tá athruithe dinimiciúla drámatúla ann ar nós clingeann na cloig is airde ansin na cloig is boige sa Dies Irae	Tá athruithe dinimiciúla drámatúla ann ar nós an chodarsnacht idir na codanna tutti i bhfad níos airde agus an chuid lárnach níos ciúine le gaothuirfís agus le téaduirlisí
Difríochtaí Cluintear roinnt athruithe luais síos tríd	Fanann an luas mar an gcéanna den chuid is mó síos tríd
Is siansa tuairisciúil é seo, agus cruthaíonn Berlioz radharc beoga de na cailleacha ag damhsa	Ní sampla é an siansa seo de cheol tuairisciúil
Tá an chuid is mó den ghluaiseacht seo in am 6/8	Tá an ghluaiseacht seo in am trí-bhuilleach

Tempo amháin síos tríd

Tagairt don dá phíos

Ráitis Critéir Ratha Is féidir liom/linn...

- Comparáid a dhéanamh idir rudaí agus a macasamhla
- Mo thuiscint ar ghnéithe ceoil agus stíle a thaispeáint
- Cosúlachtaí agus difríochtaí a chur san áireamh
- Mo fhreagraí a eagrú ar bhealach soiléir
- Tagairt a dhéanamh don dá phíos/ shliocht i mo fhreagra

Straitéis Fhéideartha chun Critéir Ratha a Chomhchruthú

Oide

Roimh an bhFoghlaim

- Bailigh samplaí oibre d'iar-scoláirí nó cruthaigh d'eiseamláirí féin atá nasctha leis an bhfoghlaim
- Socraigh CONAS atá tú chun iad seo a chur i láthair do chuid scoláirí m.sh., obair ghrúpa, Smaoinigh-Péireáil-Roinn, nó plé ginearálta ranga
- Déan cinneadh CÉN UAIR a chabhródh sé le foghlaim scoláirí iad a bheith ag comhthógáil critéir ratha

Lena Linn

- Roinn 2-3 shampla gan ainm agus iarr ar na scoláirí an fhoghlaim atá le fáil sna samplaí sin atá nasctha leis na hintinní foghlama a phlé
- Iarr ar na scoláirí cur síos a dhéanamh ina bhfocail féin ar an sampla is fearr a d'oibrigh agus cén fáth
- Sórtáil na pointí plé a dhéanann na scoláirí i gcatagóirí éagsúla (nuair is cuí)
- Le chéile, cruthaigh na ráitis 'Is féidir liom / Is féidir linn...' a bhaineann leis an bhfoghlaim sin don ghrúpa scoláirí sin, ina dteanga chomhaontaithe féin atá sothuigte ag scoláirí
- Roinn na critéir ratha chomhchruthaithe chomhaontaithe leis na scoláirí tríd an Timpeallacht Fhíorúil Foghlama atá roghnaithe agat nó cuir in airde iad in áit fheiceálach i do sheomra ranga

Go Leanúnach

- Lean ar aghaidh ag úsáid na samplaí seo agus obair reatha scoláirí atá idir lámha chun píosaí oibre a chur i gcomparáid, dul chun cinn a aithint, a thabhairt faoi deara cad is gá a athbhreithniú, agus na chéad chéimeanna eile a chinneadh
- Lean ar aghaidh ag tagairt do chritéir ratha chomhaontaithe. Mar sin féin, déan athbhreithniú agus beachtú má mheastar gur gá sin le himeacht ama
- Iarr ar do scoláirí féinmheasúnú agus piarmheasúnú a dhéanamh trína gcuid oibre féin a chur i gcomparáid leis na samplaí anaithnide oibre
- Iarr ar na scoláirí gach dréacht agus athdhréachtú oibre a choinneáil agus leanúint orthu ag machnamh ar a ndul chun cinn agus é sin a mheasúnú.

Tar éis

- Iarr ar na scoláirí roinnt dá gcuid oibre féin a chur le taisce samplaí is féidir a úsáid chun foghlaim a scafláil chun go dtosóidh an próiseas ar fad arís

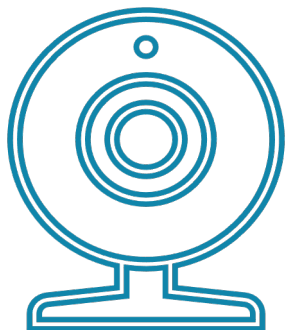
Féidearthachtaí do Chaint an Mhúinteora leis na scoláirí...

- Seo an áit a bhfuil tú, dar leat (ag breathnú ar na Critéir Ratha)
 - Seo an áit ar gá duit dul (ag tagairt do na hintinní Foghlama)
- Seo na chéad chéimeanna eile is féidir leat a ghlacadh le dul chun cinn (ag tabhairt Aiseolais)
 - Conas is féidir liom cabhrú leat?

PLÉIMIS

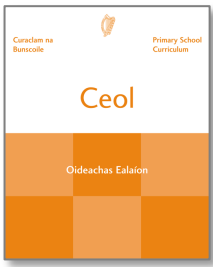
Ag machnamh ar ár gcomhráite go léir, cén gníomh amháin ón seisiún seo a d'fhéadfá a dhéanamh ar fhilleadh ar scoil duit?

Ag foghlaim le chéile...

- cuirfimid lenár dtuiscint ar an gcaoi a bhfuil an t-eolas agus an scil a bhaineann le CUMADÓIREACTH nasctha ar fud chontanam an oideachais cheoil ag leibhéal na bunscoile agus ag leibhéal na meánscoile
- fiosróimid straitéisí oideolaíocha chun cabhrú tuilleadh leis na scileanna cumadóireachta tríd an gcluas inmheánach a fhorbairt agus fiosróimid conas a d'fhéadfadh na straitéisí cumadóireachta seo foghlaim an scoláire a fhorbairt agus iad ag seinm agus ag éisteacht
- cruthóimid trí nádúr comhtháite na héisteachta, na cumadóireachta agus an taibhléirithe

Bunscoil: Cumadóireacht

Oide

Tobchumadh agus Cruthú

- Foinsí fuaime a úsáid
- patrúin shéiseacha agus rithimeacha a athghairm, a fhreagairt agus a chruthú
- Feasacht agus smacht ar gnéithe an cheoil a thaispeáint

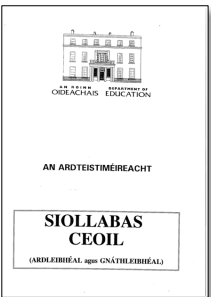
Pléigh agus Taifead

- Léirsmaoineamh agus meastóireacht a dhéanamh ar a c(h)uid oibre féin agus ar obair páistí eile
- Siombailí grafacha a chumadh agus/nó nodaireacht chaighdeánach
- Taifead trí mheáin leictreonacha a úsáid

Sóisearach: Cruthú agus Iniúchadh

- An dóigh a gcuirtear séis le chéile a thuiscint
- An dóigh a gcuirtear fuaimeanna i mullach a chéile chun uigeacht agus armóin a chruthú
- Rúin agus prótacail chultúrtha cumadóirí agus cóiritheoirí a léirmhíniú
- Téamaí agus smaointe chun ceol a chruthú a chuardú agus a aimsiú
- Eispéireas daoine eile a úsáid chun bonn eolais a chur faoina gcinntí cruthaitheacha féin
- Machnamh an Scoláire
- Stíl nó seánra ar bith, uirlis nó guth

Sóisearach: Cumadóireacht

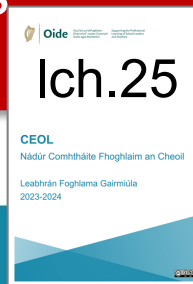
Oide

Croíchúrsa

- **Séis** 4 bharr a fhreagairt/soiléiriú ar théacs/rince a thugtar, leagan
- **Armóin** cuir séis agus nótaí doird/cuir cordaí agus nótaí doird/cuir cordaí agus forshéis
- Tuiscint ar uraiceacht an cheoil i dteannta le cluas-samhlaíocht a chuirfidh ar a gcumas ceol a chumadh agus a scríobh

Roghnach: Punann Chumadóireachta

- Dhá dhréacht ghearra agus/nó dhá amhrán
- Cumtha, eagraithe nó ionstraimithe
- Coitianta, comhthionólach, eithneach, avant-garde nó leictro-fuaimíocht nó teaghlaim
- Breactha i nodaireacht go hiomlán
- Léargas iomlán scríofa den phróiseas

Contanam Fhoghlaim an Cheoil

Oide

Ciorclaigh / Aibhsigh / Cuir líne faoi / Ceangail

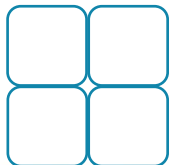
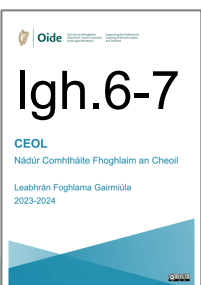
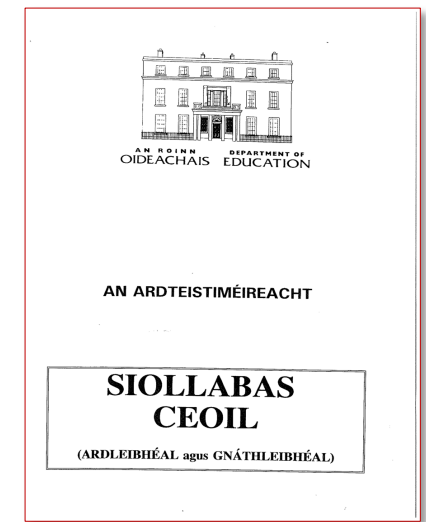
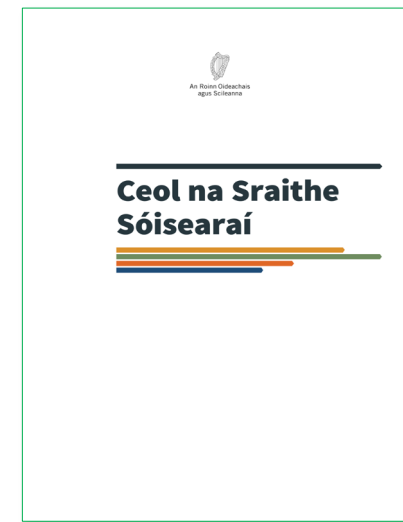
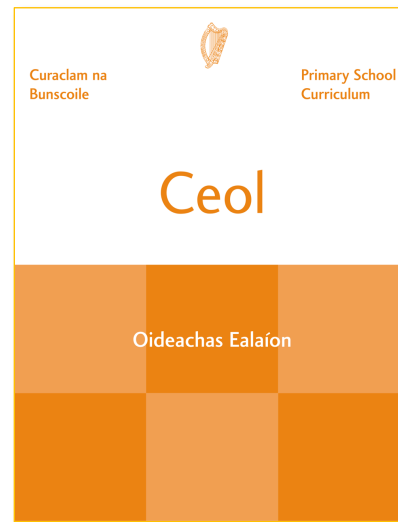
an t-EOLAS agus na SCILEANNA

CUMADÓIREACHTA atá le

fáil i dTaibhléiriú agus

Éisteacht **thar** gach leibhéal

den chontanam seo

Ag foghlaim le chéile...

- cuirfimid lenár dtuiscint ar an gcaoi a bhfuil an t-eolas agus an scil a bhaineann le CUMADÓIREACHT nasctha ar fud chontanam an oideachais cheoil ag leibhéal na bunscoile agus ag leibhéal na meánscoile
- fiosróimid straitéisí oideolaíocha chun cabhrú tuilleadh leis na scileanna cumadóireachta tríd an gcluas inmheánach a fhorbairt agus fiosróimid conas a d'fhéadfadh na straitéisí cumadóireachta seo foghlaim an scoláire a fhorbairt agus iad ag seinm agus ag éisteacht
- cruthóimid trí nádúr comhtháite na héisteachta, na cumadóireachta agus an taibhléirithe

Straitéisí Oideolaíochta An Chluas Inmheánach a Fhorbairt

Oide

Conas a d'fhéadfadh na straitéisí seo cabhrú le scil na cumadóireachta i do sheomra ranga?

Smaoinigh ar an gcaoi a gcabhródh siad tuilleadh le scileanna éisteachta agus taibhithe i do sheomra ranga

Straitéisí Oideolaíochta le haghaidh CUMADÓIREACHTA sa Seomra Ranga

An Chluas Inmheánach a Fhorbairt

Is é atá i gceist leis an gcluas inmheánach a fhorbairt foghlaim chun smaointe ceoil a 'chloisteáil' i do cheann agus na smaointe sin a chur in iúl i nodaireacht scríofa / ghráfach agus / nó i léiriú. Mar mhúinteoir, déanamid ár ndícheall cluas inmheánach ár scoláirí a fhorbairt, chun fuaim agus siombail a nascadh agus iad a chumas mar cheoltóirí cruthaitheacha. Seo a leanas roinnt straitéisí oideolaíochta le cur san áireamh agus tú ag gabháil don phróiseas cumadóireachta sa seomra ceoil.

1. Foghlaim Mhacallach Is cur chuige éifeachtach é seo in amanna chun éisteacht inmheánach na scoláirí a fheabhsú maidir le séis agus rithim a thacódh ar a sheal lena scileanna cumadóireachta. Is é atá i gceist go mblionn scoláirí ag canadh nó ag seinm mar fhreagra ar spreagadh ó chluas.

Cuir chuige fhéideartha

- Amhráin mhacallacha a chasadh m.sh. *Swing Low Sweet Chariot*
- Dul i gceann gníomhaíochtaí atchruinnithe chluaise m.sh. buailéann an ceannaire frása lena bhosa agus bíonn an grúpa á athrá
- Frása an cheannaire a chanadh nó a athsheinm le sofa/ainmneacha airde/ainmneacha rithime
- Ábhar aitheanta a chanadh nó a sheinm i gcanóin
- "Liosta síopadóireachta": Canann nó seinneann scoláire amháin smaoinim gearr rithimeach nó séiseach. Déanann an chéad scoláire eile an smaoinim a athcheol agus cuireann sé a chuid féin leis. Déanann an tríú scoláire an dá smaoinim a athcheol agus cuireann sé ceann eile leis. Leanann an próiseas ar aghaidh go dtí go ndéantar botún

2. Eatraimh agus Cordaí Is bloic thógála iad seo a bhaineann go dlúth le scríbhneoireacht séise. Trí eatraimh agus cordaí a iniúchadh go córasach cothaitear an scil a bhaineann le séis agus armoín a chruthú, agus tacaíonn sé sin le foghlaim ghléasanna, tonúlachta agus feistí struchtúracha.

Cuir chuige fhéideartha

- Druileanna eatraimh a chanadh agus / nó sheinm
- Blúirí ó cheol aitheanta a chanadh agus / nó a sheinm le béim ar eatraimh ar leith
- Nótaí cordaí diatonacha a chanadh agus / nó a sheinm i dtonúlachtaí móra agus beaga
- Uirlisí cuí a úsáid chun réimnithe cordaí agus dúnta a sheinm
- Tonúlacht chorda, gnáthdhúntaí nó réimnithe corda a aithint ó chluas
- Réimniú corda a athsheinm i ngléas difriúil
- Séis a sheinm trí roinnt nótaí a chanadh amach os ard agus roinnt eile a cheol i do cheann
- Eatramh a chanadh agus tú ag bogadh idir dhá áit éagsúla m.sh. ó chéim amháin go eile ar staighre

Straitéisí cumadóireachta ar leanúint

3. Cur Chuige Dé-Thaisc Is é atá i gceist leis sin dhá thasc ceoil a dhéanamh ag an am céanna chun tuiscint scoláirí a dhoimhniú ar an gcaoi a n-oibríonn sraitheanna fuaim le chéile.

Cuir chuige fhéideartha

- Séis a chanadh agus an buille a bhuailadh go héadrom
- Séis a chanadh agus rithim scoite a bhuailadh go héadrom m.sh. ná buail ach nuair a tharlaíonn sé
- Séis a chanadh agus ostinato rithimeach a bhuailadh go héadrom
- An rithim agus an buille a sheinm, nó dhá rithim ag an am céanna, trí bhuailadh le lámha agus cosa difriúla
- Corda briste a chanadh agus an bloc-chorda céanna á sheinm ar uirlis
- Amhrán a chanadh agus dordlíne nó réimniú corda simplí a sheinm a ghabhann leis Amhrán aitheanta a chanadh agus rithim an amhráin a bhuailadh de bhosa sa chanóin

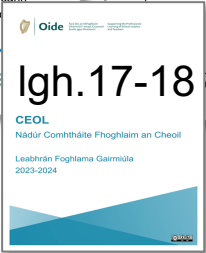
4. Cumraíocht/Cruth Tá sé seo bunúsach agus séiseanna léiritheacha, rifeanna nó áille, agus buaicphointí spreagúla á ndéanamh. Is é atá i gceist scoláirí a bheith ag forbairt feasachta ar chruthanna agus ar phatrúin séiseacha chun tacú lena bpróiseas cumadóireachta.

Cuir chuige fhéideartha

- Séis a chanadh agus cruth a rianú m.sh. an cruth séiseach a 'tharraingt' san aer nó ar pháipéar
- Cruth ar bith a tharraingt san aer nó ar pháipéar agus séis a chruthú a oireann don chruth sin
- Deirí frásaí malartacha a chumadh agus canadh d'amhráin aithnídiúla
- Cumadh agus canadh deirí frásaí chun a chinntiú go bhfuil do cheol críochnaithe nó neamhchríochnaithe
- Can amhrán aitheanta agus bain úsáid as d'uirlis chun na nótaí is airde agus is ísle a aimsiú. Smaoinigh ar an gcaoi a leathnaíonn an cumadóir/cumadóir amhrán an raon
- Can léim eatramh agus déan iniúchadh ar an nóta le bogadh sa treo eile
- Cum móitíf shimplí agus déan cleachtadh ar an amhránaíocht/seinm in ord

Gníomhaíocht 9: Iniúch ceann de na tascanna cumadóireachta seo do do scoláirí Sóisearacha nó Sínearacha agus roghnaigh 1-2 de na straitéisí oideolaíochta seo a chabhródh leis an bhfoghlaim seo

Séis a Chumadh

Oide

Iniúch ceann de na tascanna
cumadóireachta seo do do
scoláirí Sóisearacha nó
Sinsearacha agus roghnaigh
1-2 de na straitéisí
oideolaíocha seo a chabhródh
leis an bhfoghlaim seo

Rithim

Séis

Nigh do lá - mha, scrios gach geirm.

Rithim

Séis

Bí ar d'air - deall, nigh go grinn.

Moderato

mf

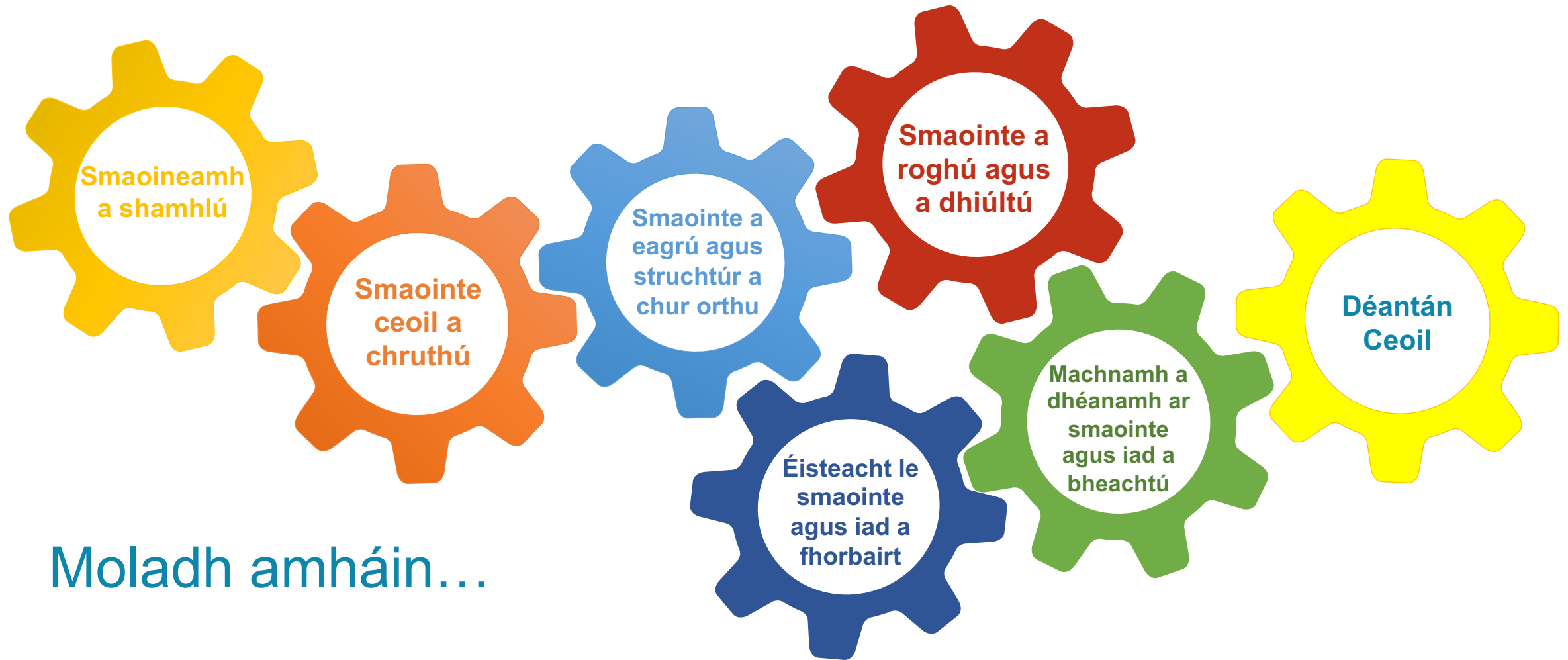
Socraigh na céimeanna seo in ord, de réir cé acu díobh a bhaineann leis an bpróiseas agus cé acu a bhaineann leis an táirge

Forbarthach ní Cleachtadh atá i gceist

Oide

Moladh amháin...

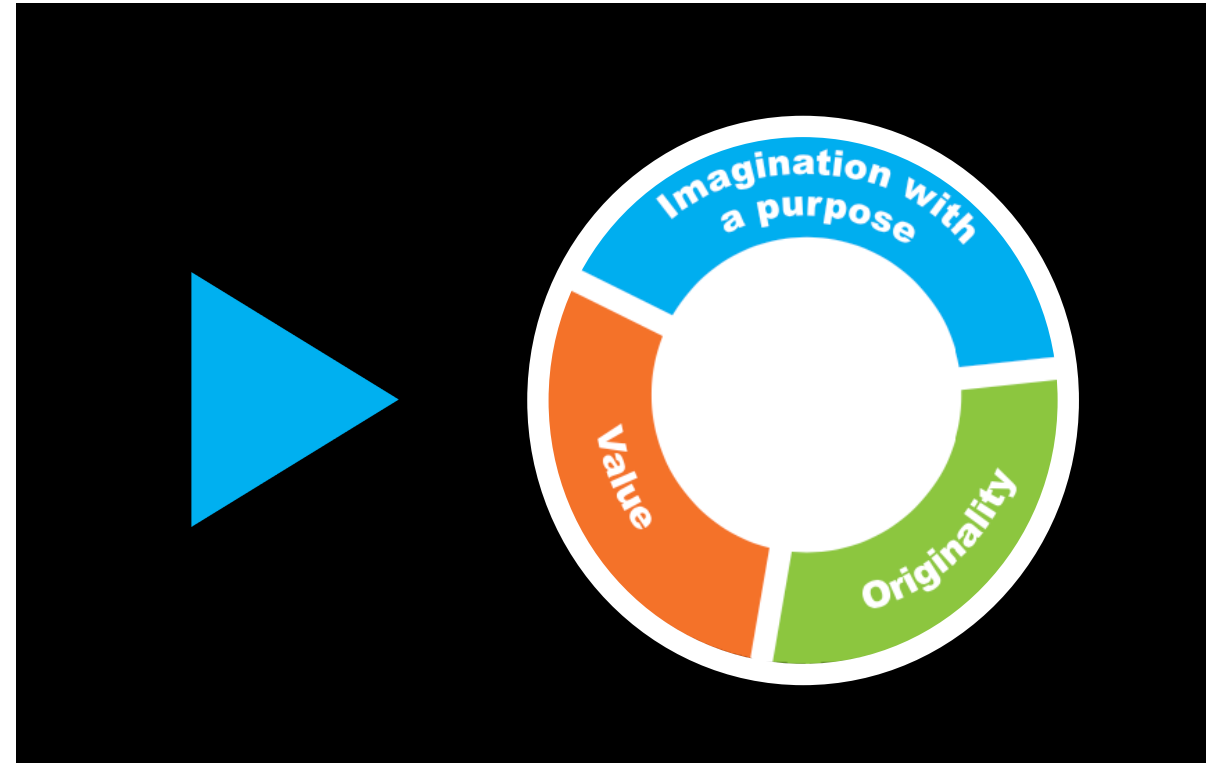
Próiseas

Scríofa, Digiteach, Físe, Fuaimne nó eile

Táirge

An gcabhródh na breithnithe seo le do chuid scoláirí agus iad i mbun cumadóireachta?

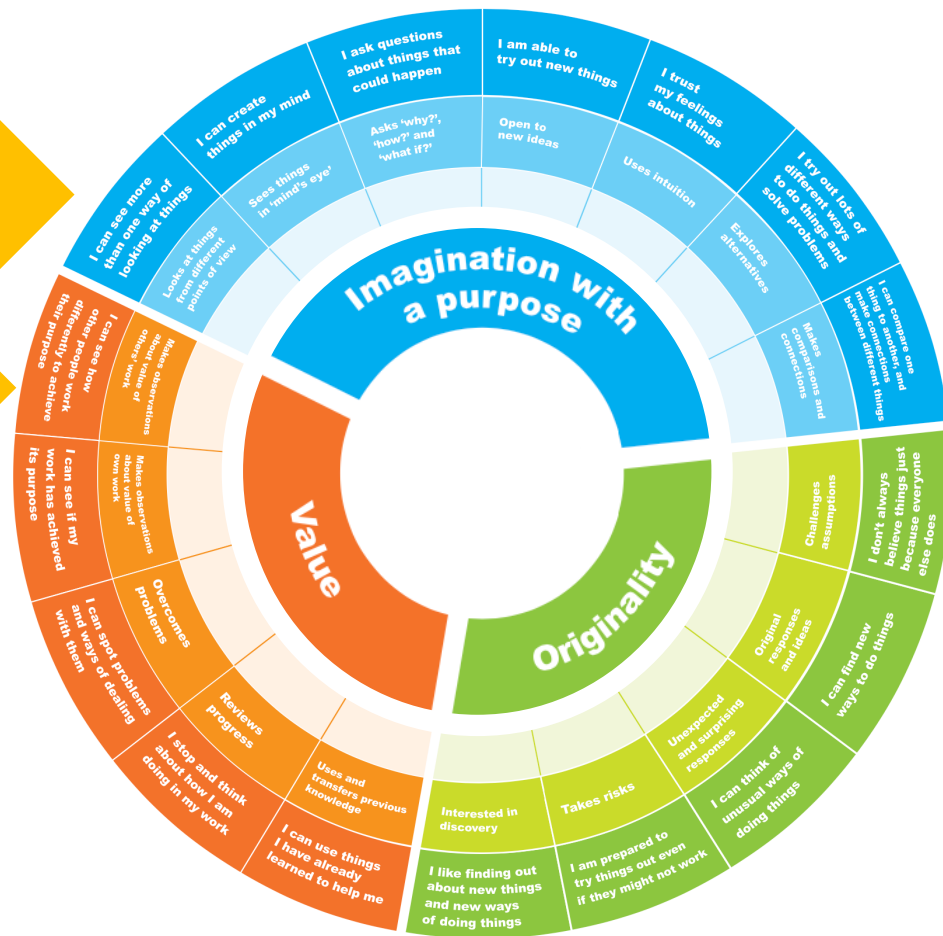
Ag foghlaim conas a bheith Cruthaitheach

Oide

Smaoinigh ar an dtaca seo agus freagair na ceisteanna seo

- Conas a mheallfaimis scoláirí lena gcuid samhlaíochta a úsáid?
- Cén chaoi a mbeidh a fhios ag scoláirí go bhfuil rud úrnua á chumadh acu?
- Cad iad na straitéisí a chabhródh le scoláirí meas a bheith acu ar a gcuid oibre?

Teanga an Scoláire Ciorcal Seachtrach

Teanga an Mhúinteora Ciorcal Inmheánach

Ich. 20

CEOL

Náidur Comhtháite Foghlaim an Cheoil

Leabhrán Foghlama Gairmiúla

2023-2024

MRB 1 Punann Chumadóireachta

- Dhá pháirt, dreáchaí san áireamh
- Nóta machnaimh an scoláire le gach páirt
- Stíl/séanra ceoil ar bith
- d'uirlis nó do ghuth ar bith
- saothar aonréadach agus/nó grúpa
- scríofa, digiteach, físea, fuaime nó eile

- Úrnua
- Samhlaíoch
- Cuspóir

Cuir síos ar an gcaoi a bhfuil na píosáí cumadóireachta sa sampla seo úrnua agus samhlaíoch agus conas a ceapadh iad agus cuspóir acu

Sonraíocht
Curaclaim

Treorlínte

Sampla d'obair
scólaire

Ceisteanna
Samplacha

Ag foghlaim le chéile...

- cuirfimid lenár dtuiscint ar an gcaoi a bhfuil an t-eolas agus an scil a bhaineann le CUMADÓIREACHT nasctha ar fud chontanam an oideachais cheoil ag leibhéal na bunscoile agus ag leibhéal na meánscoile
- fiosróimid straitéisí oideolaíocha chun cabhrú tuilleadh leis na scileanna cumadóireachta tríd an gcluas inmheánach a fhorbairt agus fiosróimid conas a d'fhéadfadh na straitéisí cumadóireachta seo foghlaim an scoláire a fhorbairt agus iad ag seinm agus ag éisteacht
- cruthóimid trí nádúr comhtháite na héisteachta, na cumadóireachta agus an taibhléirithe

Oide

Cártaí

CRUTHAÍMIS

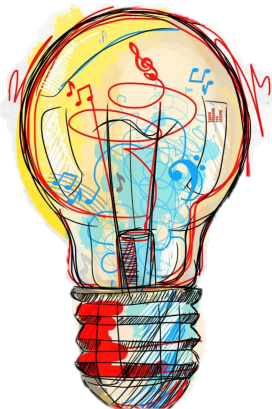
Roghnaigh cárta ar bith go randamach agus gabh i mbun cruthaíochta!

Agus tú ag dul i ngleic leis na céimeanna ar do chárta, smaoinigh ar an gcaoi ar

féidir le nádúr comhtháite na

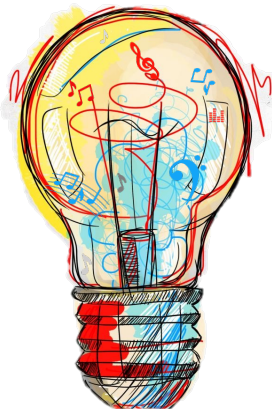
cumadóireachta, na héisteachta agus an taibhithe cabhrú leis an bhfoghlaim seo

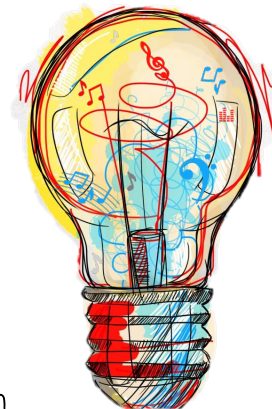
CÉN FÁTH AN TACAÍOCHT SEO?

- Baineann go leor scoláirí tairbhe as cur chuige scaflála i leith cumadh ceoil
- Cuireann na cártaí seo scafaill mholta ar fáil duit chun triail a bhaint astu le do scoláirí
- Faightear cur chuige féideartha amháin ar gach cárta agus sibh ag plé le foghlaim nua
- De réir mar a éiríonn scoláirí níos neamhspleáiche agus níos muintíní ina scil chumadóireachta, baintear an scafláil de réir a chéile

CAD É ATÁ SA TACAÍOCHT SEO?

- Gníomhaíochtaí cumadóireachta molta eagraithe de réir litreacha na haibítire chun iniúchadh le do chuid scoláirí
- Tá sliocht éisteachta nó sampla ceoil molta ag gabháil le gach gníomhaíocht scaflála

CONAS AN TACAÍOCHT SEO A ÚSÁID?

Moltaí amháin...

1. Déan cinneadh cé acu a ghlacfaidh na scoláirí páirt i mbeirteanna nó i ngrúpaí beaga // Tabhair litir eile a roghnaítear go randamach do gach grúpa // cruthaíonn gach grúpa a bpíosa ceoil agus cuireann i láthair don rang é
2. Déan cárta amháin a theilgean ar do scáileán ionas go mbeidh gach scoláire in ann tabhairt faoi chineál amháin cumadóireachta // léirigh gach céim agus tú ag tabhairt an scoláire trí gach céim // ansin iarr ar gach scoláire a gcuid féin a chruthú agus é a chur i láthair an ranga.

Oide

ÁBHAR

CRUTHAÍMIS

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scolle agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

A • AINM

B • BLUES
• BREACHNÚ
• BUILLE SUAS

C • CANÓIN
• CEATHAIRÉAD
• CEOL SCANNÁIN
• CNAGADH COIRP
• CÓIRIGH
• CONTRAFACHT

D • DIES IRAE
• DORD ALBERTI
• DRUMAÍ

E • ENSEMBLE

F • FOCAL
• FOCALDATHÚ
• FORSHÉIS
• FUAIMEANNA AIMSITHE

G • GABHÓID
• GLAO AGUS FREAGAIRT
• GLEADHRADH
• GLIGÍN
• GO GASTA

H • HAIKU

I • IDIRCHÉIM
• ILMHÉADAR
• INBHÉARTÚ
• IODALÚ
• ÍOSTACHAS

J • JEAMÁIL

L • LÚBA

M • MÁIRSEÁIL

N • NÓTAÍ NASCTHA
• NOLLAIG

O • OCHTACH
• OSTINATO

P • PEINTEATONACH
• PORT

R • RAPCHEOL
• RITHIM
• RITHIM CNAGTHA

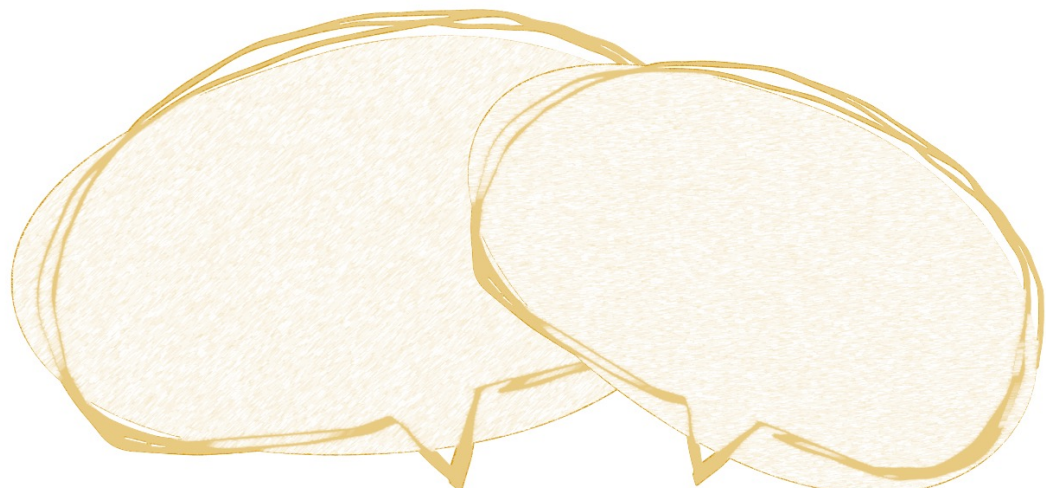
S • SCÓR GRAFACH
• SEICHEAMH
• SMAOINEAMH BREISE
• SOSANNA
• SRATHADH
• SUANTRAÍ
• SUIMIÚ

T • TRÍCHORDA

U • UIMHREACHA

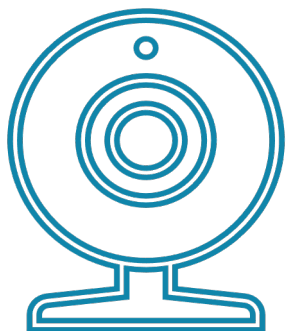
V • VÁLSA

Z • FUAIMEANNA
AN ZÚ

PLÉIMIS

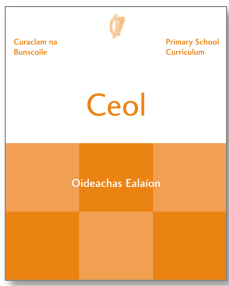
Ag machnamh ar ár gcomhráite go léir, cén gníomh amháin ón seisiún seo a d'fhéadfá a dhéanamh ar fhilleadh ar scoil duit?

Ag foghlaim le chéile...

- cuirfimid lenár dtuiscint ar an gcaoi a bhfuil an t-eolas agus an scil a bhaineann le taibhiú nasctha ar fud chontanam an oideachais cheoil ag leibhéal na bunscoile agus ag leibhéal na meánscoile
- déanfaimid iniúchadh breise ar an bhfoghlaim a tharlaíonn le linn an tseisiúin phraiticiúil agus na straitéise oideolaíochta: tobchumadh trí thaibhiú
- beidh muid ag tobchumadh trí nádúr comhtháite na héisteachta, na cumadóireachta agus an taibhléirithe

Bunscoil: Léiriú

Oide

Amhránaíocht

- Réimse cineálacha amhrán
- Amhránaíocht aoncheoil agus páirtamhránaíocht
- Feasacht agus smacht ar gnéithe an cheoil a thaispeáint
- Na difríochtaí idir mhíreanna amhráin a thabhairt faoi deara
- Rothlaim a léiriú le héagsúlachtaí uigeachta

Litearthacht

- Rithim agus amchomharthaí
- Séis
- Sólfá tonach
- chliathnodairecht
- gléaschomharthaí
- Amharcléamh

Seinm Uirlisí

- Teicníochtaí seanma
- Uirlisí séiseacha agus Cnaguirlisí
- Tionlacan
- Foinn choitianta a léiriú

Sóisearch: Rannpháirtíocht agus Déanamh Ceoil

- Smaointe cruthaitheacha a chur in iúl agus smaointe daoine eile a léirmhíniú
- Líofacht agus rialú teicniúil
- Tuiscint ar ghnéithe ceoil agus ar theicnící uirlise/guthacha a léiriú
- Cinntí agus breithiúnais eolasacha ceoil a dhéanamh trí chleachtú, trí athbhreithniú agus trí bheachtú

Praiticiúil na Sraithe Sóisearaí

- Teagasc rangbhunaithe 3 bliana
- 2 amhrán/phíosá ceoil **LE HAGHAIGH 2024 amháin**
- Taibhithe measctha gan srian
- Scrúdú neamhullmhaithe
- Rialú teicniúil, líofacht agus ceolmhaireacht

OSZÁNTÁS ÉS NEVELÉS
EDUCATION

AN ARDTEISTIMÉIREACTH

SIOLLABAS
CEOIL

(ARDLEIBÉAL agus GNÁTHLEIBÉAL)

Sinsearach: Ceolchasadh

Oide

Croíchúrsa

- Rogha Gníomhaíochtaí
- Triail Neamhullmhaithe
- Líofacht Theicniúil/Líofacht an Cheoil
- Tionlacan, de réir mar is cuí
- Cumas an líne a choinneáil agus cur go ceolmhar le foilsiú an dréachta

Roghnach

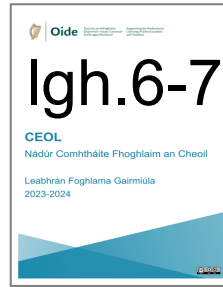
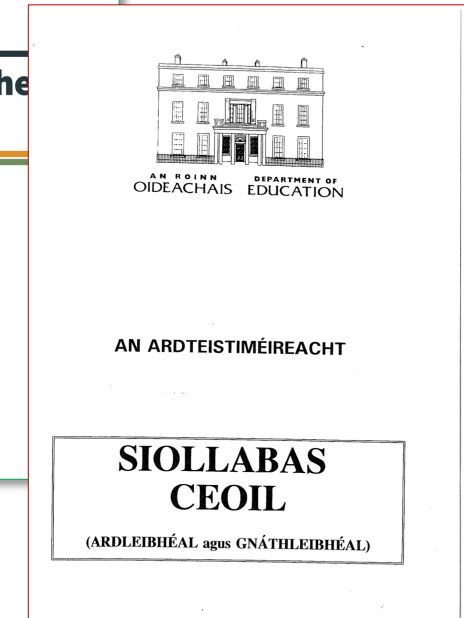
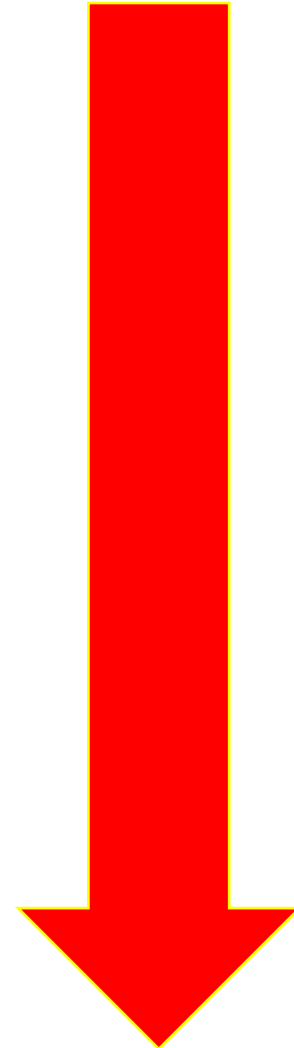
- Ceolchlár a chasadh a léiríonn forleathnú ar an gcroífhoghlaim

Contanam Fhoghlaim an Cheoil

Oide

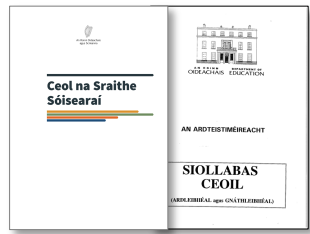
Ciorclaigh / Aibhsigh /
Cuir líne faoi / Ceangail
an t-EOLAS agus na
SCILEANNA a
bhaineann le **TAIBHIÚ** a
nasctar **tríd** an
gcontanam seo

Ag foghlaim le chéile...

- cuirfimid lenár dtuiscint ar an gcaoi a bhfuil an t-eolas agus an scil a bhaineann le taibhiú nasctha ar fud chontanam an oideachais cheoil ag leibhéal na bunscoile agus ag leibhéal na meánscoile
- déanfaimid iniúchadh breise ar an bhfoghlaim a tharlaíonn le linn an tseisiúin phraiticiúil agus na straitéise oideolaíochta: tobchumadh trí thaibhiú
- beidh muid ag tobchumadh trí nádúr comhtháite na héisteachta, na cumadóireachta agus an taibhléirithe

Praiticiúil

Oide

Líofacht Theicniúil

- beachtas nótaí
- comhsheasmhacht rithimiúil
- deaslámhacht agus smacht teicniúil
- caighdeán iomchuí toin

Líofacht an Cheoil

- ceolmhaireacht
- léiriú
- cumarsáid cheoil
- ábhar an chláir

Cad é atá i gceist leis an bhfoghlaim seo?

Ensemble Seomra Ranga ag Seinm

Oide

Déan iniúchadh ar cheann de na píosaí seo do do scoláirí agus cuir isteach sa scór inar féidir teacht ar an bhfoghlaim phraiticiúil seo

Roinn píosa amháin eile a chabhraigh leis an bhfoghlaim le haghaidh seinm grúpa i do sheomra ranga

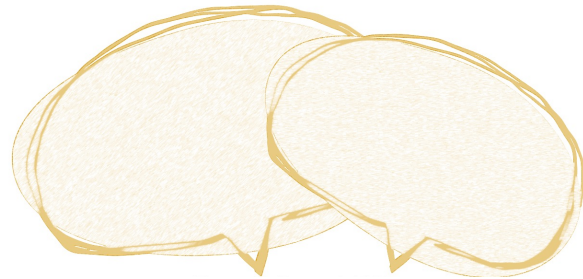
Oide
Orchestral Suite No. 3 in D Major
Céirthe ag J.S. Bach
Fóireann Ceoil Oide II. Air (Version 1)
J.S. Bach
♩ = 48
D G E7 A A7
Am B7 Em A7
D Bm7 E7 A D E7sus4 E7
A A7 A A7 D
Oide.ie

Oide
Eine Kleine Nachtmusik
Céirthe ag W.A. Mozart
Fóireann Ceoil Oide I. Allegro (Version 1)
W.A. Mozart
♩ = 120
G D7 G D7 G D7 G G C D7 Em
Am D7 G D G G C D7 Em Am D7
Oide.ie

Gnéithe Eile den Chúrsa

Conas ar chabhair bhreise do do scoláirí í an fhoghlaim seo sa phíosa atá roghnaithe agat agus iad ag plé le héisteacht agus le cumadóireacht?

PLÉIMIS

Oide

Orchestral Suite No. 3 in D Major

Cóirthe ag Foireann Ceoil Oide II. Air (Version 1) J.S. Bach

♩ = 48

Oide.ie

Oide

Eine Kleine Nachtmusik

Cóirthe ag Foireann Ceoil Oide I. Allegro (Version 1) W. A. Mozart

♩ = 120

Oide.ie

Triail Tobchumadh gan Ullmhú

Oide

- Séiseach / Rithimeach / Armónach / Modh
- Ar a laghad - 4 bharr (SS), 8 mbarra (AT GL), 16 bharr (AT AL)
- Tagairt don ábhar tugtha
- Forbairt ar an ábhar tugtha
- Leanúnachas
- Tuiscint ar bhuille
- Tuiscint ar an gceol

TOBCHUMADH / IMPROVISATION
SÉISEACH / MELODIC

Moderato

ARMÓNACH / HARMONIC

Moderato

4/4 C | Am | F | C ||

RITHIMEACH / RHYTHMIC

Moderato

TOBCHUMADH AR MHODH A THUGTAR
IMPROVISATION ON A GIVEN MOOD

Tobchum ar cheann amháin díobh seo a leanas:

- (i) Feargach
- (ii) Áthasach
- (iii) Socair

Improvise on one of the following:

- (i) Angry
- (ii) Joyful
- (iii) Calm

TOBCHUMADH (AL) / IMPROVISATION (HL)
SÉISEACH / MELODIC

Moderato

ARMÓNACH / HARMONIC

Moderato

4/4 Dm | Gm | A | A7 | Bb | Gm | Dm ||

RITHIMEACH / RHYTHMIC

Moderato

TOBCHUMADH AR MHODH A THUGTAR
IMPROVISATION ON A GIVEN MOOD

Tobchum ar cheann amháin díobh seo a leanas:

- (i) sístacht
- (ii) spráilúlacht
- (iii) fearg

Improvise on one of the following:

- (i) contentment
- (ii) playfulness
- (iii) anger

Oide

Igh.27-28

CEOL
Nádúr Comhtháite Foghlaim an Cheoil
Leabhrán Foghlama Gairmiúla
2023-2024

Straitéisí oideolaíocha: Tobchumadh

Oide

Roghnaigh ceann amháin de na trialacha neamhullmhaithe seo agus fiafraigh cé na gníomhaíochtaí a chabhródh leo

Roinn gníomhaíocht amháin eile a chabhraigh le tobchumadóireacht i do sheomra ranga

Stratéisí Oideolaíochta le haghaidh LÉIRITHE sa Seomra Ranga

Tobchumadóireacht

Is é a bhíonn i gceist le tobchumadóireacht cruthaitheacht agus samhlaíocht na scoláirí a chhothú agus scaifeálí chuí a chur ar fáil agus iad ag baint triail as rudaí agus ag forbairt na scile ceoil seo. Baineann tobchumadóireacht le cruthú ceoil spontáineach, a bhíonn bunaithe go minic ar, nó á spreagadh ag smaoineamh ceoil atá ann cheana féin, mar shampla bliúre séiseach, rithimeach nó armónach. Seo straitéis le breithniú má bhíonn tú ag plé le tobchumadóireacht sa seomra ceoil.

- Tobchumadóireacht Shéiseach** Is é atá i gceist leis seo séis nua a chruthú agus a chasadh go spontáineach bunaithe ar shéis ar leith. Tógfar ar an tséis áirithe sin trína chruithanna, móitífeanna (nó tséis bhunaidh a chur in oiriúint trí nótaí pasála agus nótaí cúirta a chur léi nó a bhaint di)
 - Gníomhaíochtaí Féideartha**
 - A bheith ag canadh (solfa/ainm nóta) chun an chluas inmheánach a fhorbairt
 - Tosú le nóta amháin, ansin dhá nóta, ansin trí nóta agus mar sin de
 - Tógáil air a thad le scála peinteatonach, mórsála / mionscála, scálalí gorma
 - Móitífeanna (nó tséis bhunaidh a chur in oiriúint trí nótaí pasála agus nótaí cúirta a chur léi nó a bhaint di)
 - Straitéis mhacallach a úsáid trí rif athsheinnte is féidir a chanadh agus / nó a sheimn ag cur le líon na mbarraí de réir mar a éiríonn scoláirí níos muintíní

Sampla

- Tobchumadóireacht Rithimeach** is é sin rithim nua a chruthú agus a chasadh go spontáineach bunaithe ar rithim ar leith
 - Gníomhaíochtaí Féideartha**
 - Patrúin rithimeacha choilánta a chleachtadh in am a 2 agus a 3 agus iad a mheascadh chun patrúin nua a chruthú
 - Focail agus as féiseal a úsáid chun patrúin rithime a chruthú m.sh. bia, deochanna, ainmhithe, abairtí simplí, filíocht, siollalí raimse
 - Tosú le leathlán amháin, ansin dhá leathnóta in aghaidh an bharrá agus de réir a chéile croisíní, camáin agus croisín-camáin poncathé a chur isteach
 - Straitéis mhacallach a úsáid trí rithim athsheinnte is féidir a thapáil nó a sheimn ag tógáil ar líon na mbarraí de réir mar a éiríonn na scoláirí níos muintíní

Sampla

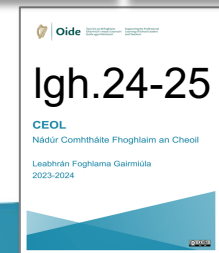
Straitéisí léirithe ar leanúint

- Seiftiú Armónach** Is ionann sin agus séis a chruthú agus a chasadh go spontáineach bunaithe ar réimníú corda agus ar amchomhartha ar leith trí úsáid a bhaint as nótaí corda agus/nó as nótaí neamh-armóin a thagairíonn don réimníú corda ar leith
 - Gníomhaíochtaí Féideartha**
 - Fréamh, an 3ú agus an cúigiú nóta de chorda roghnaithe a sheimn agus go leor patrúin éagsúla a chruthú ag baint úsáid as na trí nóta sin
 - Cumadh ar réimníú dhá chorda ar dtús ag baint úsáid as an bhfréamh léi féin, ansin an fréamh agus an 3^ú nóta, ansin nótaí corda amháin, ansin nótaí corda & garnótaí
 - Chun cruth séiseach níos fearr a fháil agus léimeanna leathana gan ghá a sheachaint déan iarracht bogadh go dtí an nóta is gaire den chéad athrú corda eile***
 - Cleachtadh a dhéanamh ar phatrúin séiseacha, ag úsáid nótaí pasála agus/nó nótaí cúirta is féidir a úsáid ar chorda ar bith m.sh. 121, 323, 3215
 - Smaoineamh ar na patrúin sin a fhorbairt tuilleadh ina bpatrúin seicheamhach
 - Cleachtadh a dhéanamh ar réimníú cordaí coilánta m.sh.,

I	I VI	I VI VI	I VI vi IV	ii V7 I

Sampla

- Tobchumadóireacht ar ghluamar áirithe** is ionann sin agus píosa ceoil a chruthú agus a chasadh go spontáineach bunaithe ar ghluamar ar leith. Ba cheart go gcruthódh agus/nó go léireodh na roghanna ceoil a dhéantar sa chumadh an ghluamar ar leith sin
 - Gníomhaíochtaí Féideartha**
 - A shocrú cé na comhábhair/eilimintí ceoil is féidir a úsáid chun gluamar a léiriú m.sh., chun gluamar síochánta a chruthú, d'fhéadfá m'ghléas a úsáid mar aon le luas mall, agus cruthanna séiseacha a théamh ó arid go híseal
 - Gluamar a roghnú go randamach agus tobchumadh a dhéanamh air. Tairfead a dhéanamh ar do tobchumadh agus disteacht leis. Breithniú cad é a d'obrígh go maith agus cad é a d'fhéadfaí a sheachnú.
 - Iris tobchumadóireachta a chomáid de chruithanna séiseacha, patrúin rithimeacha, seichimh chorda, bealaí chun mothúcháin a chruthú agus aon smaoine eile a chabhróidh le do stíl tobchumadóireachta féin a fhorbairt

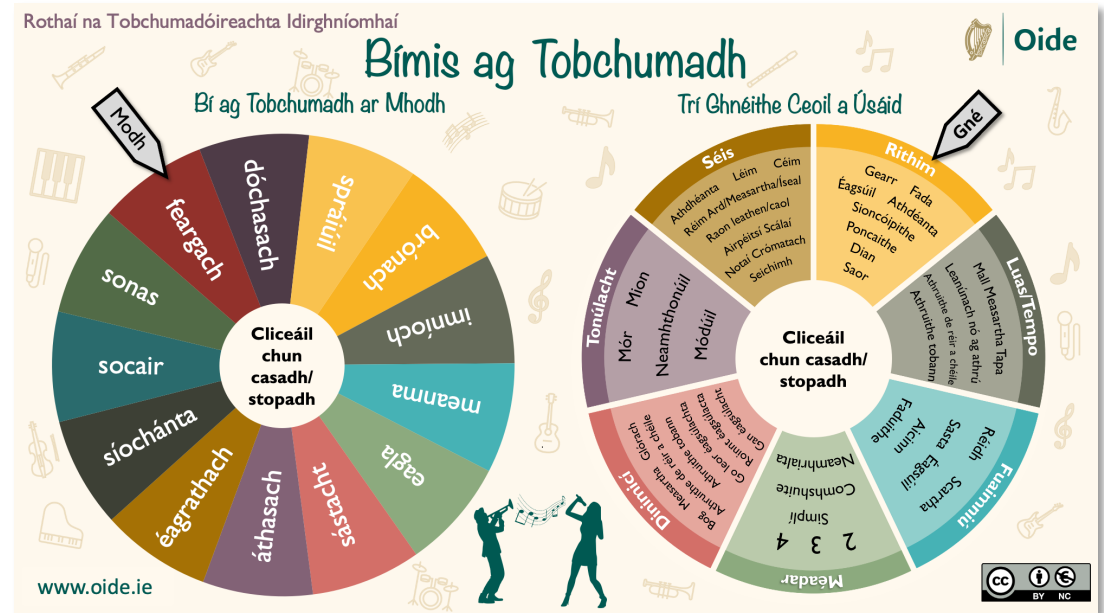
Ag foghlaim le chéile...

- cuirfimid lenár dtuiscint ar an gcaoi a bhfuil an t-eolas agus an scil a bhaineann le taibhiú nasctha ar fud chontanam an oideachais cheoil ag leibhéal na bunscoile agus ag leibhéal na meánscoile
- déanfaimid iniúchadh breise ar an bhfoghlaim a tharlaíonn le linn an tseisiúin phraiticiúil agus na straitéise oideolaíochta: tobchumadh trí thaibhiú
- beidh muid ag tobchumadh trí nádúr comhtháite na héisteachta, na cumadóireachta agus an taibhléirithe

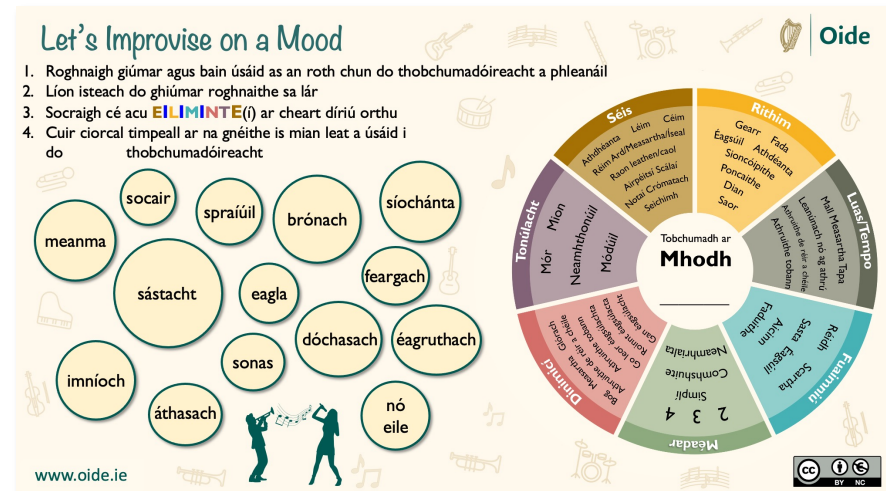
Bímis ag Tobchumadh

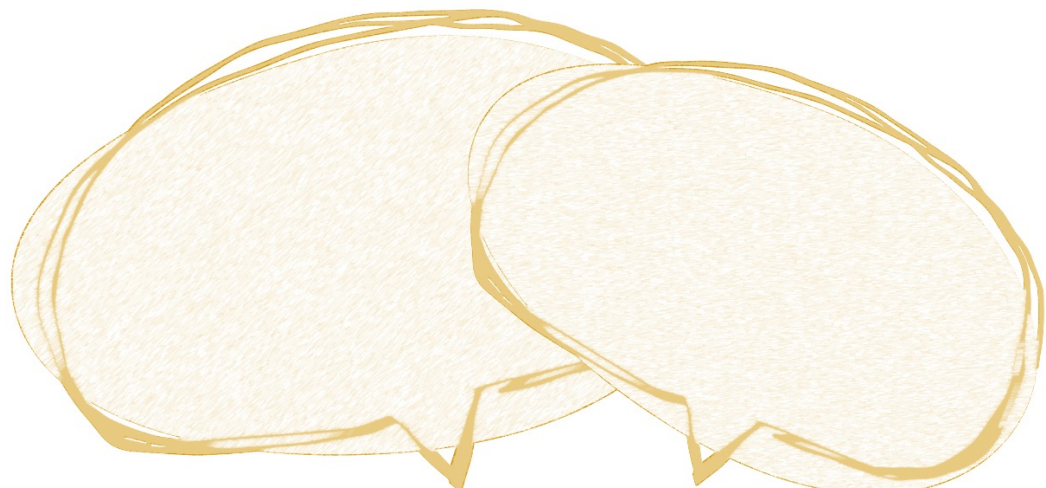

Cliceáil ar rothaí na tobchumadóireachta idirghníomhaí chun giúmar agus gné cheoil a roghnú go randamach agus tobchumadóireacht a dhéanamh orthu!

Agus tú ag plé leis an taca seo, smaoinigh ar an gcaoi a bhfuil nádúr comhtháite na cumadóireachta, na héisteachta agus an taibhléirithe ina dhlúthchuid den fhoghlaim seo

PLÉIMIS

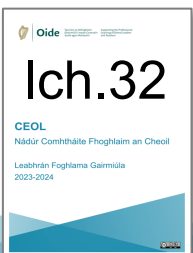
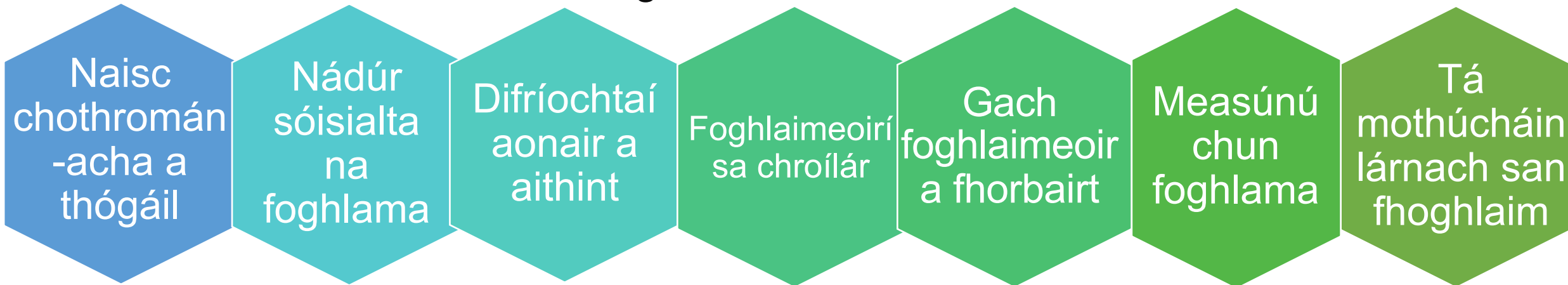
Ag machnamh ar ár gcomhráite go léir, cén gníomh amháin ón seisiún seo a d'fhéadfá a dhéanamh ar fhilleadh ar scoil duit?

Nádúr na Foghlama

Oide

Ag machnamh ar na comhráite uilig a bhí againn inniu, tabhair sampla amháin den áit ar féidir teacht ar gach ceann de phrionsabail Chreat Foghlama an ECFE (an Eagraíocht um Chomhar agus Forbairt Eacnamaíochta) i nádúr comhtháite foghlama an cheoil

Ag foghlaim le chéile...

- chuireamar lenár dtuiscint ar an gcaoi a bhfuil an t-eolas agus na scileanna a bhaineann le héisteacht, cumadóireacht agus taibhiú nasctha ar fud chontanam an oideachais ceoil ag leibhéal na bunscoile agus ag leibhéal na meánscoile
- d'fhiosraíomar straitéisí oideolaíocha chun cabhrú tuilleadh leis na scileanna éisteachta, cumadóireachta agus taibhithe sa seomra ceoil
- d'fhiosraíomar conas a chuireann nádúr comhtháite na héisteachta, na cumadóireachta agus an taibhléirithe le forbairt an cheoltóra iomláin

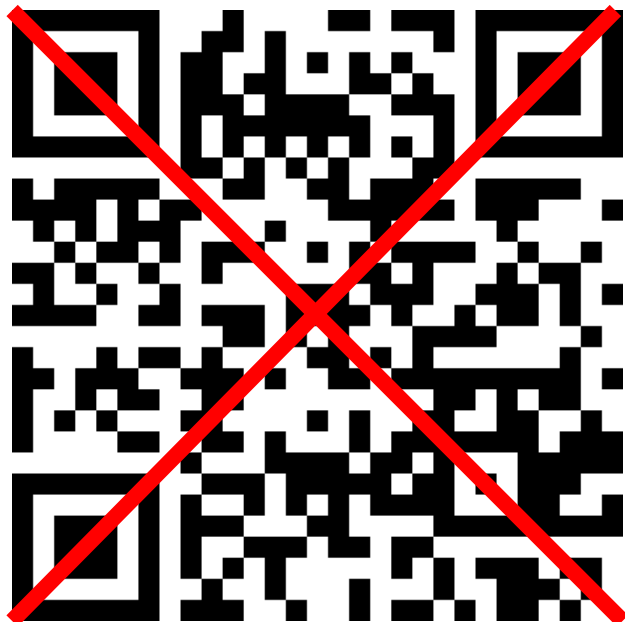
Please select a category:

Cluster Workshop

2.

Proceed to Form

3.

Components marked with an asterisk require a response.

Please identify your school: *

Please identify your subject: *

Please enter the date of your sitting: *

How did you find Session 1? *

How did you find Session 2 (if applicable)? *

How did you find Session 3? *

What are the key messages you have taken from the day?

What are the areas (if any) that you feel you need more support with?

If you have any additional comments, please enter them here. We welcome your feedback.

Cancel Submit

4. Lión agus Cuir Isteach

Uimhir an tSuí:

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Go raibh maith agaibh as bhur
rannpháirtíocht!

Eispéiris um Foghlaim Ghairmiúil
2023 –2024